

"Proletarec" je
delavski list za
misleče čitatelje

PROLETAREC

Official Organ Yugoslav Federation, S. P. — Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

GLASILO
PROSVETNE
MATICE J.S.Z.

ST. — NO. 1422.

Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 12. DECEMBRA (December 12), 1934.

Published weekly at
3639 W. 26th St.

LETO — VOL. XXIX.

NAPORI VLADE ZA UTRDITEV KAPITALIZMA

ROOSEVELTOV ZAUPNIK POJASNUJE 'NEW DEAL'

Temeljni namen administracije je obvarovati
sedanji ekonomski sistem, pravi Moley

Industrijalni magnati kritizirajo delavce in uni-
je, "ker se branijo kooperirati z vlado"

PROFESOR Raymond Moley je smatran za enega najintim-
nejših zaupnikov predsednika Roosevelta. Nekaj časa je
bil v njegovem kabinetu pomožni državni tajnik. Zdaj
urejuje politično revijo "Today" v New Yorku, ki je nekako
neuradno glasilo new deala. Poslednje tedne nastopa Moley v
vlogi zblíževalca ameriških industrialcev z Rooseveltovo admi-
nistracijo. Zagotavlja jih, da je sedanja vlada njihova podpora-
nica, ne pa sovražnica.

Prošli teden je pred zastop-
niki ameriške industrije v New
Yorku izjavil med drugim:

"Temeljni smoter new deala
je obvarovati kapitalizem in
razširiti priložnosti pod njim,
da bo dana vsakemu povpreč-
nemu človeku prilika pridobiti
si svoj delež kontrole nad raz-
merami, v katerih živi. Mnenja
sem danes, kakor sem bil leta
1933, da je bil ta napor za ob-
varovanje kapitalizma modro
zamišljen in pravičen."

Nato jih je zagotovil, da vla-
da ne goji socialističnih ten-
denc, kakor ji nekateri očitajo,
"kajti izid predsedniških volit-
ev leta 1932 se ne more v no-
benem oziru tolmačiti za man-
dat, ki bi dal nalogo odpraviti
kapitalizem. In končno, tudi če
bi pomenile tako pooblastilo, se
naloge ne bi moglo izvršiti, ker
ni nikakega izvedljivega nado-
metila za sedanji sistem."

Kaj hočejo kapitalisti več ka-
kor taka zagotovila! Sam pred-
sednikov zaupnik jih utrjuje v
veri, da kar administracija ho-
če, je ozdraviti sistem, katerega
so s svojo spekulacijsko ba-
kanalijo pripravili na bolniško
posteljo.

Končno jim je dejal, da vsa-
ko kljubovanje z njihove strani
proti naporom vlade škoduje
sistemu, o katerem mislijo, da
ga branijo.

Urednik Moley je dozdaj še
vedno govoril in pisal tako, da
je bilo v soglasju z delom in na-
meni Rooseveltovega new deala,
katerega — mimogrede o-
menjeno — je pomagal formu-
lirati. Zato on lahko ve, kaj je
bil njegov temeljni namen. V
istem govoru je dejal, da ni vzro-
ka za bojazen, da se bodo v
sedanji socialni in ekonomski
uredbi izvršile radikalne izpre-
membe, trgovski in industrijni
svet pa naj vladi pomaga, da

gospodarsko življenje čimprej
okreva.

V duhu teh Moleyjevih izva-
janj deluje tudi Donald Rich-
berg, ki je še pred nekaj meseci
slovel za radikalca v možgan-
skem trustu. Richberg je zdaj
glavni funkcionar v NRA.

Za Molejem je govoril na
omenjeni konferenci industrial-
cev C. L. Bardo, predsednik a-
meriške zveze tovarnarjev, ki
je dejal, da medtem ko indus-
trialci s predsednikom in nje-
govo administracijo vneto so-
delujejo, mečejo delu za okre-
vanje gospodarstva polena pod
noge unijske, ki ne samo da od-
klanjajo kooperirati, ampak s
stavkami in nasilji podirajo,
kar drugi grade.

Krize in vsega hudega so to-
rej koncem konca krivi delavci,
oziroma njihove unijske, kar bi
bila morda smešna trditev, če
se je ne bi oprijemali čezdalje
bolj tudi v — Washingtonu.

To, kar je industrialcem raz-
lagal Raymond Moley, za so-
cialiste ni senzacija, ker smo
vedeli od vsega začetka, da je
new deal le poteza za rešitev
kapitalizma, presenetil pa je ti-
ste liberalce, ki so bili prepri-
čani, da ima Roosevelt iskren in
trden namen uvesti gotove so-
cialistične navdahnjene eko-
nomske reforme in jih spraviti
skozi pod kako milo označbo
pri zadnjih vratih.

Zdaj so se lahko že tudi naj-
večji naivneži uverili, da je de-
mokratijska stranka tudi pod
Rooseveltom in njegovim mož-
ganskim trustom nič drugega
kakor kapitalistična stranka, ki
si na vse pretege prizadeva ote-
ti sistem izkoriščanja v prid po-
sedujočega razreda. Slična je
sedanji socialni in ekonomski
uredbi izvršile radikalne izpre-
membe, trgovski in industrijni
svet pa naj vladi pomaga, da

Večanje zmede v političnih odnošajih

Znak "prosperitete"!
Povprečna plača je
"že" \$19.05 na teden

Prosperiteta se nedvomno vra-
ča. Saj so kapitalistični časopisi
poslednje tedne polni vesti o so-
glasju med vlado in kapitalom,
kar dovaja med njima do čimtes-
nejše kooperacije. In posledica
tega je "boljši business". Ne po-
vedo pa, da trgovine vtržijo vi-
šje vsote ne da bi delavci več ku-
porali, kajti razlika v vsotah je
napravilo zvišanje cen. Tako je
šel navidežno večji delavčev za-
služek za višje cene.

V 104 industrijah, katere vpo-
slujejo dve tretjini ameriških
delavcev, je bil povprečni teden-
ski zaslužek septembra to leto
\$19.05. Ta povprečnost vključu-
je vse dobro plačane bosse, razne
načelnike in veščake, dočim je
povprečna plača velike večine de-
lavcev v resnici manj kot \$17 na
teden.

Ta "sijajni" povprečni zaslu-
žek je računat na podlagi stalne
zaposlitve.

Eksekucije so odgovor
sovjetske vlade na
umor Sergija Kirova

Atentator Leonid Nikoljeff,
ki je dne 1. decembra ubil v
Leningradu visokega sovjetske-
ga politika in voditelja Sergi-

SERGIJ M. KIROV

ja Maronoviča Kirova, je na-
redil opozicionalcem slabo
uslugo, kajti na ta atentat je
odgovorila sovjetska oblast z
mnogimi aretacijami in ekse-
kucijami. Do 5. decembra je
bilo usmrčenih 65 oseb. Precej
komunistov je bilo odstavljeno
iz uradov in vodstvo ob-
ljubljalo novo splošno čiščenje.

Pogreb Kirova se je vršil 6.
decembra v Moskvi z velikimi
svečanostmi. Udeležili so se ga
skoro vsi člani sovjetske vlade
in diktator Josip Stalin, kate-
remu je bil ubiti Kirov v veli-
ko pomoč in oseben prijatelj.
Kirov je bil star 46 let. V re-
volucionarnem gibanju je bil
tri desetletja.

Soc. zmage v Kanadi

V mestu Winnipeg, Kanada,
je bil izvoljen za župana socia-
list John Queen. Dobil je 26,
555 glasov, njegov nasprotnik,
skupni kandidat meščanskih
struj, pa 26,313. Winnipeg je
tretje največje mesto v Kanadi.

Socialistični glasovi v
Marylandu

Iz končnega uradnega izka-
za glasov je razvidno, da je do-
bil socialistični kandidat za go-
vernerja 6,787 glasov, pred
dvema letoma pa 4,178. Komu-
nisti so jih dobili v Marylandu
letos 800 in SLP 719.

50 ubitih v stavkah

V času new deala je bilo v
tej državi ubitih v stavkah pet-
deset oseb in 200 nevarno ra-
njenih.

MILITARIZIRANJE OTROK V ITALIJI

Vsa vzgoja v Italiji mora temeljiti na armadi. Militaristični pouk za
otroke je obvezen in učitelji morajo biti v vojaških uniformah ter izveščati
navdušeni vojaki.

Socialistična eksekutiva za skupno politično akcijo

Mnoge unije za delavsko stranko. — "Enotna
fronta" s komunisti odložena.

Eksekutiva soc. stranke je
na svoji seji 1.-2. decembra v
Bostonu odklonila proposicijo
komunistov za takozvano "e-
notno fronto", sprejela pa je
predlog, da smejo delovati s
komunisti v zadevah skupnega
značaja lokalne socialistične
organizacije, posebno v obram-
bi civilnih svobod. Vsako
tako skupno akcijo pa mora o-
dobriti eksekutiva soc. stranke
v lotenih državah.

V razpravi o možnostih za
zgraditev skupne delavske
stranke je bilo poudarjeno, da
se je izreklo zanjo že mnogo
unij, ki reprezentirajo skupno
20 odstotkov strokovno orga-
niziranega delavstva, toda te
unije ne bodo šle v politično
stranko skupno s komunisti,
ker je taktika komunistov v
unijah bila in je destruktivna.
Socialistična stranka si torej
lahko izbira ali med unijami,
v katerih si je v prešlih par le-
tih s svojim iskrenim delom
pridobila velik ugled, ali pa se
naj izolira iz velikega delav-
skega gibanja s komunisti
vred.

Vprašanje takozvane "eno-
tne fronte" s komunisti bo pre-
loženo prihodnji konvenciji
soc. stranke, da določi o tem
za vso stranko definitivno sta-
lišče.

Medtem bo socialistična
eksekutiva delovala za zdru-
ženje unij in farmerskih-de-
lavskih političnih organizacij
v enotno stranko, kajti čim se
te skupine zedinijo za enoten
program, postanejo takoj veli-
ka politična sila z najboljšimi
priložnostmi za velikanski raz-
mah svojega gibanja.

Eksekutiva je dalje sklenila
mobilizirati socialiste za delo
v unijah, kar bo v prid unij in
socialistične stranke. Za na-
čelnika te kampanje je dolo-
čen Paul Porter.

Glavni tajnik Clarence Sen-
ior je poročal, da je sociali-
stična stranka lani napredova-
la za 5,500 članov.

Kadar ste v pomenkih s pri-
jatelji in znanci, omenite jim
Proletarca, kajti tudi to je
agitacija zanj.

Program k uspehom

Eksekutiva JSZ je na svoji prošli seji dne 7. decembra
sklenila apelirati na vse klube JSZ, da naj organizirajo v tem
in v prihodnjem mesecu agitacijsko delo tako, da bodo uspehi
čimvečji. Eksekutiva se zanaša na vse člane in članice, da
bodo sodelovali pri tem delu, kajti le s kooperacijo vseh bo
rezultat agitacijskih tednov res ugoden.

Agitacijsko delo, v katerem se naj članstvo te tedne kon-
centrira, vključuje sledeče glavne točke:

1. Razpečevanje Ameriškega družinskega ko-
ledarja, ki je bil razposlan ta teden.
2. Pridobivanje novih naročnikov Proletarcu
in iztirjavanje poteklih naročnin.
3. Pridobivanje članov ter članic klubom JSZ
in mladinskim odsekom.
4. Zbiranje prispevkov v agitacijski fond JSZ
in "Proletarca".
5. Širjenje socialističnih brošur in knjig v slo-
venskem in angleškem jeziku.

To je obširno polje. Ako klubi delo pravilno planirajo
in naloge praktično razdelijo, in če se jih člani in članice na-
vdušeno lote, bodo doseženi trumfálni uspehi.

EVROPA V POSLEDICAH DIKTATUR IN TERORJA

Politični umori l. 1934. — Razdražena javnost
in reprisalijske. — Umazano intrigiranje velesil

DIKTATURE same na sebi niso bile v prošlosti niti niso da-
nes izhod iz gospodarskih polomov ter politične zmede.
Še manj so garancija reda in mira. Diktatura je vlada
terorja, kateri opozicija vrača enako kadar in ako more.

Mussolini, začetnik fašističnih diktatur v Evropi, se je ohr-
nil na površju edino s pomočjo umorov, jetniških taborov, sod-
nih persekucij in privatne armade. Dasi je zatrl svobodni tisk
popolnoma in se sme vsakega, pri katerem dobe letak, ki kriti-
zira Mussolinija ali fašizem, usmrtiti, je v Italiji kljub temu ti-
soče ljudi, ki komaj čakajo prve prilike, da vrnejo Mussoliniju
in njegovemu fašističnemu aparatu zob za zob.

Kancler Dollfuss v Avstriji se je zatekel za utrditev svo-
jega režima k Mussolinijevim sredstvom in pokončil delavsko
gibanje s pomočjo svoje soldateske ter fašističnih tolp v krvi.
Toda tudi sam je poginil nasilno.

Adolf Hitler je obljubil v Nemčiji pod svojo vlado red in
mir, nato pa je začel klati lastne tovariše in pristase. Marksiste
terorizira od početka. Kritike proti sebi ne dovoljuje niti v svo-
jih prijateljskih vrstah. In kakor vsaka diktatura, bo tudi nje-
gova pokončana z nasilji, razen ako bi začela popuščati in do-
voljevati ljudstvu svobodščine, česar zdaj nima v svojih načrtih.

Ljudje, ki so vzpizorili atentat v Marseju, danes žanjejo
teror v povračilo, toda ne tepe toliko njih, kakor tiste, ki ga niso
krivi. Par tisoč deportiranih Madžarov, ki jih je Jugoslavija
izgnala, so gospodarsko uničeni, ker so ob svoja posestveca, ob
svoje delo in sploh vrženi iz reda, zato ker se hoče jugoslov-
anska vlada maščevati nad madžarsko vlado, ki podpira hrvatske
separatiste. Posledice prvega nasilja torej trpe nedolžni ljudje,
nad katerimi stresa razdražen režim svoj srd. Tisoče onih, ki se
niso brigali za drugače kakor kako se bi preživel, se je pridru-
žilo pod pritiskom preganjanja v mislih tistim, ki stiskajo pesti
in prisegajo maščevanje.

Atentator, ki je v sovjetski Rusiji ubil 1. decembra vodil-
nega komunističnega politika Sergija Kirova, je bil morda nad
vse vesel svojega čina, toda tisočerm prebivalcem v sovjetski
Uniji je povzročil neprijetnosti, šikane, aretacije in mnogi so
bili obojeni nagloma v smrt. Sovjetska vlada vztraja na sta-
lišču, da bo trdna, ako bo opozicija, kadar se pojavi, zatrla, ka-
kor se zatire čurke. Toda ubiti ljudje imajo sorodnike in pri-
jatelje in vsi se zaklinjajo, da bodo sili vrnili ob prvi priliki
s svojim terorjem.

V načinih diktatorskih vlad ni razlike. Vsaka gradi svojo
moč na sili in ukazih. Drugače ne bi bila diktatura.

Razmere v Evropi v povojni demokraciji so bile vse kaj
drugače kot idealne. Kal fašizma je vznikla iz njih — toda
fašizem teh razmer ni ublažil. Odnosa je med deželami je po-
slabšal.

Mussolini izjavlja, da je bodoča forma vseh držav fašisti-
čna. Resnica je, da ako ne bo fašizmu kmalu storjen kraj, bo
rezultat klanje in rušenje, kakršnega zgodovina še ni videla.

Ko se ventili potlačenih sil mase odpro, bodo divjale, dokler se
ne izžepajo in zgrudijo. In potem doba zmešnjav, bede in trp-
ljenja.

Svet si je storil ogromno škodo, ker je dopustil, da mu je
bilo v Nemčiji, Italiji in Avstriji delavsko gibanje — največja
opora miru — uničeno. In kominternu v Moskvi je z nad deset-
etnim negovanjem bratomornega boja med proletariatom po
svoje pomagala silam reakcije, čeprav je imela namen s to tak-
liko pospešiti evropsko in svetovno revolucijo. Danes sklepa
kompromisne pogodbe s kapitalističnimi vladami — tudi s ta-
kimi vladami, ki so zadušile delavsko gibanje v krvi, ker se jim
ne more ogniti.

Peza diktatur nad ljudstvom Evrope je tolikšna, da postaja
icnosna. Če ne popusti, je nova krvava katastrofa — veliko
rečja od prošle — neizogibna. Kajti poleg vojne med deželami
bo divjala v mnogih tudi civilna vojna.

"KRŠČANSKA PRAVICA" V AVSTRIJI KONČNO 'OSVOBODILA' KARL SEITZA

Fašistična vlada v Avstriji
je držala dunajskega župana
Karl Seitzza v ječi nad deset
mesecev samo zato, ker je so-
cialist in ker je bil na čelu so-
cialistične administracije Du-
naja, katere je bila vzor vsem
mestom po svetu. Edin njegov
"zločin" je, službovanje ljud-
stvu.

Karl Seitz je bil med delav-
stvom Dunaja priljubljen ka-
kor noben drug župan tega
mesta. Meseca februarja ga je
katoliški fašistični režim vrgel
v ječo in svetu oznanil, da bo
obravnavna kmalu sledila. Am-
pak obravnave proti Seitzu ni
bilo, ker ni mogla vlada najti
ničesar, s čemur bi ga obreme-
nila. Služboval je pošteno in
vestno. Tuji žurnalisti so ho-
teli govoriti s starim Seitzom,
toda vlada jim ni dopustila.
Od časa do časa je pokojni
kancler Dollfuss namignil, da
se bo Seitz "spokoril", včas pa
je poslal v svet lažnjive vesti,
da se je Seitz županstvu pro-
stovoljno odpovedal in priznal,
da je vlada v odstavitvi socia-
listične administracije pravil-
no ravnala. Komunisti so slast-
no planili po vsaki taki laži in
jo širili, kakor vse druge proti
(Nadaljevanje na 2. strani.)

VSE ZA MILITARIZEM

Francija je svoj izdatek za
oboroževanje zvižala za ogro-
mne vsote v odgovor oborože-
vanju Hitlerjeve Nemčije. So-
vjetska Rusija gradi utrdbne,
letalske pristane, ceste, želez-
nice in municijske tovarne v Si-
biriji, da bo v slučaju vojne z
Japanskim čimbolj pripravljena.

Japonski parlament je dolo-
čil nad milijardo jenov, ali 46
odstotkov vsega proračuna, za
militarizem.

V Zedinjenih državah je mu-
nicijska industrija v evetju in
eden njenih glavnih magna-
tov, Irene du Pont, je kon-
gresni komisiji, ki preiskuje
vplive te industrije, izjavil, da
so lastniki municijskih tovarov
največji patrioti, ker skrbne dan
na dan kako čimbolj izboljšati
sredstva za obrambo domovine.
Magnatje, ki kontrolirajo
Bethlehem Steel korporacijo,
so du Pontu pritrčili. O mili-
joni profita, ki jih jim sip-
ljejo priprave za ubijanje
ljudstev in rušenje človekove-
ga konstruktivnega dela, ba-
roni municijske industrije in
militaristi sploh, spretno mol-
če. Irene sam je napravil med
vojno \$58,000,000 čistega do-
bička.

AMERIŠKI
DRUŽINSKI KOLEDAR

LETNIK 1935

zdaj razpošiljamo.

Stane 75c in za v stari
kraj \$1.00.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsako sredo.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze.
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00;
za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za pričetek v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:
United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 28th St., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2864.

Upton Sinclair v kampanjah

Norman Thomas piše o Upton Sinclairju med drugim:

"Kadar vam Upton Sinclair ali kdo njegov prijatelj očita omenja, da največ, kar je kdaj dobil glasov na socialistični listi, je bilo od 50 do 60 tisoč, dočim jih je dobil na demokratskem tiketu 900.000, mu lahko upravičeno odvrnete, da kadar je bil kandidat socialistične stranke, ni hotel agitirati v kampanji, med tem ko je bil v agitaciji za svojo kandidaturu na demokratskem tiketu izredno energičen, ker je mislil, da ima priliko biti izvoljen.

"Dokler je bil socialist, mi je velikokrat dejal, da je on v volilnih kampanjah slab dežavec. Ko pa je postal kandidat demokratske stranke, je dokazal nasprotno."

Slepomišenje z ustavo

Trust elektrarn je organiziral ogromno propagando proti javnemu lastništvu in zdaj najbolj proti vladni konkurenci s privatnim businessom. Napoti mu je posebno TVA (Tennessee Valley Authority), kjer gradi vlada velike jezove in elektrarne, ki bodo v stanju oskrbovati električni tok daleč naokrog po nižji ceni kakor sedaj privatne družbe, kljub temu se bo vladi podvzetje izplačevalo.

Trust je proti tej vladni kršitvi "ustave" prišel s tožbo in si najel za advokate visoke demokratske politike, ki naj bi s svojim velikim vplivom proglasili vso TVA za protustavno podvzetje.

In res, advokati, med katerimi je tudi demokratični prvak Newton Baker, so že ugotovili, da kongres ni imel pravice ustanoviti TVA na način kot je storil, kajti ustava zvezni vladi ne dovoljuje upropaščati "privatno svojino".

Ako bo hotela Rooseveltova administracija res kaj storiti za svoj New Deal, bo imela mnogo posla, da užene od privatnih interesov kupljene demokrate, katerim so ljudske koristi na jeziku samo v času, kadar se želijo za glasovi "svojih dragih volilcev".

Očitno je, da bo v tej borbi New Deal podlegel.

"Saj socialisti ne morete nič napraviti?"

Delo, ki ga vrši socialistično gibanje v tej deželi, je skrajno oteženo, ker so kapitalisti vzgijali ljudstvo v tolikšni mržnji proti njemu, da je zasleplila razum.

Milijone in milijone volilcev glasuje v prid izkoriščevalcev, potem pa očita socialistom, da ne morejo "ničesar napraviti!"

Ako bi zidarjem kdo ponoči podiral zid, ki ga postavijo čez dan, mar bi bilo pametno, ako bi jim očitali nezmožnost in bi jim rekli: "Čemu se mučite, saj vidite, da ne morete ničesar napraviti!"

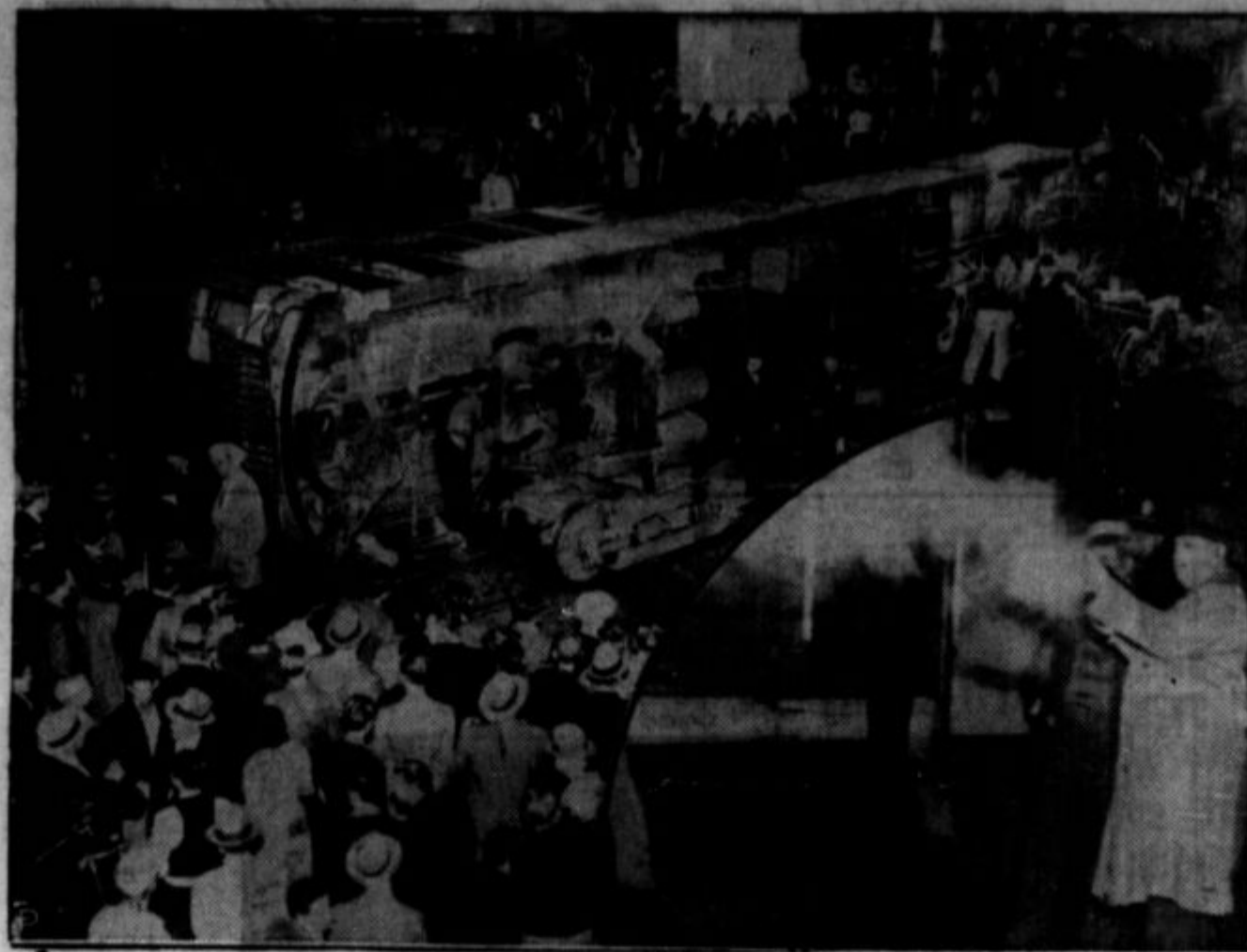
Ljudje, ki volijo in se navdušujejo za demokrate in republikance, so slični zlikovcem, ki podirajo zid pravim zidarjem.

Profit, darovi in karakter

Harold L. Stuart, špekulant na čikaškem La Salle streetu, je financiral v prejšnjih petindvajsetih letih Insullova delniška in bondna podvzetja z vsoto okrog dve milijardi dolarjev. To se pravi, H. L. Stuartova bondna firma je prodala za tolikšno vsoto Insullovih delnic in bonдов, jih kupila in znova prodala, njen dobiček pri Insullovih delnicah pa je znašal le en odstotek ali samo dvajset milijonov dolarjev, je dejal Stuart pred poroto in izjavil, da se za polome ne smatra v ničemer krivim.

To je tisti H. L. Stuart, za katerega je pričal na isti obravnavi kardinal Mundelein in izjavil, da je Stuart poštenjak in vzoren karakter. Temu istemu Stuartu je papež podelil red Pija IX., torej najvišji red, ki ga more dati cerkev nekatočniku, zato ker ji je Stuart prispeval visoko vsoto za zgraditev jezuitskega kolegija za propagando v Rimu.

PRIZOR IZ STAVKE V LOS ANGELESU

Na sliki je kara ulične železnice, ki so jo prevrnili izšla koncem novembra. Spodaj na desni so policaji, ki stavkarji. Stavka uslužbencev cestne železnice se je pri- spuščala v množico stavkarjev plinske bombe.

VTISI Z AGITACIJE PO NAŠIH NASELBINAH

Piše Nace Zlemberger

(Nadaljevanje.)

Dne 11. junija je prišel pome s svojim avtom s. Plahtar, da me pelje v Farrell, Pa. Plahtar je fin dečko, "bečlar" kakor jaz. Oglasil se je na mojem stanu že zgodaj v jutru. "Na razpolago sem ti, peljem te kamor hočeš na agitacijo," mi je dejal. Je navdušen prijatelj "Proletarca". Po poklicu je zidar. V Nilesu, O., si je kupil bolj na samotnem kraju loto, si sezidal garažo in zraven malo kočjo z eno sobo, ki je njegov stan. Njegov avto, Fordovega modela, z dvema sedežema je že veliko prevozil po Ameriki. Plahtar je bil z njim že v Californiji in v mnogih drugih krajih. Nekoliko je šepal, toda je vozil še vedno dobro in brzkone je tudi danes še v službi. Sedla sva v ta avto — toda kaj naj storimo z našim opernim pevcom Frank Petavsom iz Little Fallsa, ki me je spremljal? Zada- j je prostor — je rekel Plahtar, pa smo ga dali "na suro". Plahtar je dober sofer. V 17 milj oddaljeni Farrell smo kmalu dospeli in se ustavili v sredini naselbine. Z agitacijo nismo odlašali.

Dobro je pri tem omeniti nekaj besed o Farrellu. To je naselbina železne industrije. Bliznja ali sosednja naselbina je Sharon. Tukajšnji Slovenci dom je lepo poslopje. Zelo številno so naseljeni tu Hrvti, ki se v politiki zanimajo največ za stari kraj — lahko rečem, da bolj, kakor pa smo se ameriški Slovenci med svetovno vojno. Tukaj imajo Hrvti politične postojanke — toda ne za politiko v Ameriki, ampak za borbo v prid neodvisnosti Hrvatske. Po atentatu na kralja Aleksandra so ameriški listi omenjali tudi Youngstown in Farrell ter Sharon. Vsi trije kraji so blizu skupaj in po traditvi Madžarske so Hrvatje v teh treh naselbinah na javnem shodu in na tajnih sestankih obsodili jugoslovanskega kralja v smrt.

Neglede na take trditve lahko ugotovim, da so tu razmere silno mizerne, med maso vlada velika duševna praznота in to bedno ljudstvo begajo pustolovci s starokrajsko politiko! "Radnik" je tudi precej razširjen, toda v tekmi s temi pustolovci se tudi "Radnikovci" navdušujejo za neodvisno hrvatsko domovino in sklepajo patriotske resolucije.

V tej naselbini, v kateri je tudi klub JSZ, ki ga bom omenil pozneje, smo torej pričeli brez posebnega optimizma z agitacijo za nove naročnike in z iztirjavanjem potehlih.

"No, ne bomo naročili." Tako smo čuli skoro povsod. Drugi pa so rekli, da se jim naj ga ustavi, ker so slabi časi; ni denarja; pri nas nič ne čitamo, smo že prestari; itd. V neki slovenski prodajalni se je žena

precej hudovala, češ, zakaj pa list še pošiljajo, saj je naročnina vendar potekla in pri nas ni časa čitati, ker imamo business". Plačala je potekle številke in list sem ustavil, čeprav sem bil iz urada delegiran dobivati Proletarcu nove naročnike, ne pa jih črtati.

Nato smo se ustavili pri Johnu Novaku. Samo soproga je bila doma in po kratkem ugovarjanju je naročnino obno- vila. Pripravila je nam trem kosilo in postregla s pijačo. V starem kraju je bila pevka v cerkvenem zboru. Ima tri hčerke in sina — vsi pevci. Vsa Novakova družina je v pevskem zboru Slavec v Sharonu. Kako ta zbor zdaj uspeva, mi ni znano. Upam, da dobro.

Pri Novakovih smo se zabavali precej časa. Ona in njena 11-letna hčerka sta peli in naravno, da se je navdušil tudi naš baritonist Petavs ter zapel svoji dolgi dve pesmi.

Uvidel sem, da ne bo naročnikov, ako bom le sedel v veseli družbi in sem moral izjaviti svojo željo za nadaljevanje poti. Odpeljali smo se h klubovemu tajniku s. Louisu Godinu na East Sharon Rd. Rad bi bil tudi on šel z nami, da nam bi pokazal, kje žive rojaki, a vsled bolezni ni mogel. Godinu smo želeli skorajšnjo povrnitev zdravlja in se poslovili.

Tudi klub JSZ v tem kraju je zbolel. Godina se mu vsled svojega stanja ni mogel posvetiti, drugega pa tudi ni bilo, ki bi imel voljo napraviti iz tega kluba močno postojanko. In tako je postal klub popolnoma pasiven.

Obiskali smo blaginjska društva št. 262 SNPJ Antona Valentinčiča. Bil je pobit na nogi in čakal, da ozdravi. Po pojasnjenju našega obiska se je naročil na Proletarca.

Ko sem uvidel, da bi bil nadaljni trud v Farrellu zaman, smo se spet naložili na Plahtarjev avto in se odpeljali v Sharon. (Dalje prihodnjic.)

'Kračanska pravica' v Avstriji končno 'osvobodila' Karl Seitzja

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Obiskali smo blaginjska društva št. 262 SNPJ Antona Valentinčiča. Bil je pobit na nogi in čakal, da ozdravi. Po pojasnjenju našega obiska se je naročil na Proletarca.

Ko sem uvidel, da bi bil nadaljni trud v Farrellu zaman, smo se spet naložili na Plahtarjev avto in se odpeljali v Sharon. (Dalje prihodnjic.)

Taka je "svoboda", ki jo u- živa po "oprostitvi" Karl Seitz.

Izčrpek zapisnika redne seje odborov JSZ dne 8. nov. 1934.

Prisotni Filip Godina, D. J. Lotrich, F. A. Vider in F. Zaitz od eksekutive. Peter Bernik od nadzornega odbora. Alice Artach, Vinko Ločnikar in Angela Zaitz od nadzornega odbora slovenske sekcije. Anton Garden in John Rak od prosvetnega oddelka. Chas. Pogorelec, tajnik JSZ.

Predseduje Garden. Zapisnik sprejet kot čitan. Tajnik prečita pismo A. Jan- koviča glede aktivnosti sodru- gov v klubih in drugih organi- zacijah.

Dalje pismo John Zornika iz Detroita o vprašanju separat- nih blagajen in iz urada soc. stranke države New York z o- zikom na cene za izjemne znamke.

Tajnik Pogorelec poroča med drugim o akciji za reorga- niziranje kluba JSZ v Purs- lovanje, W. Va., ki je uspeła. Omeni dalje, da je imel klub št. 23 v Euclidu, O., že dalj časa le po par članov s plača- no članarino. Ker ni bilo nade, da bi mogel v članstvu narasti, sta na priporočilo tajnika Zve- ze prestopila v klub št. 49 v Collinwoodu. Temu je bila iz- ročena tudi imovina ter knjige euclidskega kluba, pogojno, da se mu jo vrne, če se obnovi.

Zapisnik X. rednega zbora je izšel v posebni prilogi Pro- letarca na 8. straneh dne 17. oktobra. Razposlan je bil v 4.000 izvodih med članstvo društev Prosvetne matice, po- leg pa so ga dobili vsi naročni- ki Proletarca.

Posebni stroški za tisk so bili \$172.50, kar je obveznost Zveze Proletarcu. JSZ dolgu- je Proletarcu tudi \$40 na o- glasih v koledarju 1934, toda gotovine ima le \$108.20. Ra- čuni bodo poravnani čim se dobe sredstva.

V agitacijski fond je bilo zbrano do te seje \$184.45.

Volitve v odbore JSZ so raz- pisane in glasovnice razposla- ne 7. novembra.

Spremembe k pravilom so bile objavljene v Proletarcu parkrat v razpravo članstvu. Razprava poteče 28. nov. in nato se spremembe pošlje na referendum.

Prosvetna matica.—Od pro- šle do te seje je ta ustanova sodelovala z oskrbovanjem iger s sledečimi organizacija- mi: dram. dr. Soča, Strabane, Pa.; dram. klub "Zora", Pae- blo, Colo.; John Langerholc, ponovno, za Slov. del. dom v Johnstownu, Pa.; klub št. 14 JSZ, Bridgeport, O.; druš. št. 104, SNPJ, West Allis, Wis.; druš. št. 66 JSKJ, Indianapolis, Ind.; klub št. 114 JSZ, De- troit, Mich.; federacija SNPJ za severovzhodni Ohio; druš. št. 119 SNPJ, Waukegan, Ill., in klub št. 3 JSZ, Oglesby, Ill.

Razprava o Prosvetni mati- ci. Tajnik Pogorelec omeni, da je v knjižarni Proletarca še okrog tisoč izvodov Zghečve knjige o spolni vzgoji in pri- poroča, da se naj jo pošlje za-

eno z drugimi knjigami de- cembra t. l. društvom Prosvet- ne matice.

Sugestijo se odobri.

V razpravi o agitaciji za JSZ in Proletarca je bilo skle- njeno, da se povabi na agita- cijsko turo s. John Terčelja, tajnik JSZ pa naj mu sporoči pogoje. V diskuziji o pojača- nju agitacije so govorili Frank Alesh, A. F. Vider, F. Godina, F. Zaitz in drugi. S. Pogorelec omeni, da planira daljše agita- cijsko potovanje na zapad. Pri- čel bi z njo v začetku januarja.

F. Zaitz poroča o delu, ki je bilo izvršeno v pripravljanju zapisnika prejšnjega zbora in vpraša, ako se s. Bernika od- škoduje. Bernik izjavlja, da za delo z zapisnikom ne računa in ne sprejme ničesar, in da ne bi bil sprejel na zboru niti dnevnice, ako bi bil navzoč sa- mo kot član zbora.

Sledi razprava o poslopju, o katerem je poročal s. Lotrich in smatra, da bi bilo primerno za nas. Nekateri člani poudar- jajo, da je argumentiranje o tem neumestno, razen ako ima kdo izvedljiv načrt, ki bo ja- sno določal, kje dobiti za na- kup in popravila potrebno go- tovinno. — Zaključek seje.

Enotna fronta. S kom?

Detroit. — Novemberske vo- litve t. l. so pokazale velik na- predek glasov kandidatov raz- nih opozicijskih skupin, iz česar sklepamo, da si mnogo ljudstva želi resnične spre- mebe.

Toda katere stranke naj se bi prijeli, in katera je najbolj prilagojena ameriški masi? To je težko vprašanje. Moje mne- nje je, da ima največ prilike za zmago z volitvami Farmer-Labor Party.

Ako se bi vse napredne stru- je združile, ako ne prej vsaj v volilni kampanji, lahko sigurno računamo, da bi bila zmaga marsikje na delavski strani. Če pa tega združenja ne bo, bomo imeli tudi v naprej celotno vrsto strank, katere bodo od republi- kancev in demokratov vedno poražene.

Uverjen sem, da če se bi spo- razumela za skupnost vodstva, bi jo članstvo pozdravilo.

Vsakdo, ki ni fanatik, lahko ve in vidi, da ima ameriško ljudstvo do imen "socializem" in "komunizem" nekako mrž- njo in se jih boji, ker je bilo ta- koo naučeno. Privajeno je po- navljati razne patriotske fraze in v tem mišljenju smatra, da sta socializem in komunizem nekaj importiranega, tujega neprikladnega za Ameriko, to- rej popolnoma "fornarska" reč.

Radikalno gibanje bi moralo s tem dejstvom računati in svo- jo taktiko urediti tako, da bi se z njo premagalo to oviro. Stare teorije in taktiko bomo v oči- gled novih razmer prisiljeni o- pustiti. Razkosavanje delavstva na struje in strujice povzroča poraz za porazom. Glejmo v Italijo, Nemčijo in Avstrijo, v Jugoslavijo itd., kjer vladajo diktature napram zavednim de- lavcem skrajno brezobzirno.

Ako se ne spametujemo tu- kaj dovolj zgodaj, smo v nevarno- sti, da nas razprše, kajti fašizem dviga glavo tudi v Ameri- ki. Moja sugestija je, da se naj demagogiranje med vodstvi de- lavskih organizacij odpravi in namesto tega naj začno delo- vati resno za sporazum. Pro- gram in princip naj bo enak za vse. Medsebojno kavsanje vo- diteljv pa naj članstvo iztrebi iz svoje srede. Le ako bo iskren- na volja za skupnost, se bo klic Karla Marxa, "delavci združite se", uresničil. — Anton Jurca.

Virov za davke nikoli nikoli ne zmanjka

V Nemčiji je obdavčeno že vse, kar je sploh mogoče ob- davčiti, toda brihtni naciji še vedno iztuhtajo kak nov vir. Dne 1. decembra so v občini Landstuhl obdavčili ponočnja- ke. Kdor ostane zunaj po pol- nočni uri, plača 4, po 2. uri pa 20c davka vsako uro do jutra. Ta davek bo občina uporabla- la v korist novorojenčkom.

Ali ste si Ameriški družinski koledar letnik 1935 že naroči- li? Stane 75c.

KOMENTARJI

JSZ in zavezniška intervencija v Rusiji leta 1919.

John Krebel iz Clevelanda piše, da je na- nesel pomenek med člani njihovega kluba na dogodke med svetovno vojno. Eden izmed članov je trdil, da je eksekutiva JSZ l. 1918 odobrila intervencijo zaveznikov in Zed. dr- žav v sovjetski Rusiji za zatrtje boljševičke- ga režima. Želi, da mu pojasnimo, koliko je resnice na tej trditvi.

JSZ ni propagirala, ne odobrila interven- cije proti boljševiški vladi. Dva njena člana sta v imenu odbora izrekla svoje soglasje s sklepom konference raznih socialističnih struj, da naj zavezniške armade varujejo meje Rusije pred invazijo kajzerjeve arme- de, ki se je l. 1917 in do brest-litovske pogod- be nevarno širila. Omenjena pogodba je bila kapitulacija sovjetske Rusije, kar so priznali sovjetski državniki sami. Bila je nečastna toliko, da se ji je Leon Trocki uprl, toda po- pisali so jo drugi in tako je nastal med Ru- sijo in kajzerjevo Nemčijo mir v smislu po- gojev kajzerjevih generalov.

Mnenje socialistov raznih narodnostnih skupin je bilo, da bo v slučaju splošne kaj- zerjeve zmage hohencolernski režim uničil še kar bi ostalo od ruske revolucije in uspo- stavil v Petrogradu vlado po svojem okusu. Takrat je bila vojna in eno uganibanje je bilo prav toliko vredno kakor drugo.

Toda prav to — namreč uničiti rusko re- volucijo — so potem skušali tudi zavezniki, ki so poslali v Rusijo svoje čete prvotno pod pretrvezo, da jo varujejo pred poplavo kaj- zerjeve Nemčije.

Eksekutiva JSZ je 25. januarja 1919, to- rej v kritični dobi stroge cenzure in patrio- tičnega valovanja proti socialistom, sprejela proglas, v katerem se je izjavila za odpoklic zavezniških čet iz Rusije, kajti nevarnost, ki ji je pretila od Avstrije in Nemčije, je bila s porazom centralnih sil odstranjena. Vsako nadaljnjo zadržanje zavezniških čet v Rusiji pa bi upravičeno vzbudilo sum, da zavez- niki sami goje v Rusiji imperialistične težnje.

Dotična izjava odbora JSZ pravi med drugim:

"Načeta demokracije, ki so bila v tej vojni od strani zaveznikov posebno naglašana, zahteva- jo, da vsak narod odločuje o svoji usodi sam. Priročnost zavezniških čet v Rusiji pa ima tendenco, da utrjuje v ruski demokraciji vero, da goje zavezniki imperialistične težnje, vsled česar se notranje stanje Rusije izpostavlja še večjemu neredu in vznemirjenju.

"Na podlagi teh važnih historičnih izpre- memb, to je poraza avtokracije centralnih sil, izjavlja glavni odbor JSZ, da bo v naprej zago- varjal odpoklic zavezniških čet iz Rusije in po- dpiral to akcijo po svoji najboljši moči.

"Chicago, Ill., dne 25. januarja 1919. — Glav- ni odbor JSZ."

To je določna izjava. Treba pa je upošte- vati, da je bila napisana, kot že poudarjeno, v času najhujše cenzure in težkoč, ki so jih oblasti stavile na pot socialističnemu tisku v tej deželi. Kajti ta izjava je bila v na- sprotnj s tedanjio politiko ameriške vlade, ki je svojo intervencijo spremenila ne v obram- bo Rusije pred kajzerizmom, ampak v "im- perialistične težnje", kot proglas pravilno ugotavlja.

V odboru JSZ so bili tedaj L. Dimich, Fi- lip Godina, Ivan Molek, Frank Mrgole, Frank Podlipce, St. Cholech, Peter Kokotovich, Mi- lan Lučič, B. Stojanovich, Lj. Golo, M. Seku- lich in Frank Zaitz. Frank Petrich je bil glavni tajnik in upravnik Proletarca, Etbini Kristan pa urednik, ki je spisal omenjeno izjavo, kakor tudi skoro vse druge izjave in proglase v medvojni dobi.

Lahko se tu mimogrede omeni, da je šel prej omenjeni član eksekutive Lj. Golo par let zatem v Rusijo, kjer se je stalno naselil in ima zdaj odgovorno službo. Komunisti, ki so šli tja z enakim namenom, so se večinoma vrnili v Ameriko.

Ameriški družinski koledar.

Letnik Ameriškega družinskega koledarja 1935, ki je bil te dni razposlan, je nov lite- rarni uspeh naših priseljencev in izpopoln- itev prejšnjih letnikov. Vsebinska je dala mnogo dela, ki je običajno izvršeno brez na- grad in honorarjev, izvršeno s čistim name- nom, koristiti slovenski delavski književno- sti in vzgojevanju ljudstva. Ker je bilo to delo izvršeno s takimi nameni, ne bo ope- vano in ne bo dobilo drugega kakor po par vrstic omembe v tem ali onem listu, da je Ameriški družinski koledar zopet izšel.

Take notice se napišejo in pozabijo. Toda letniki Ameriškega družinskega koledarja ostanejo v zgodovini slovenskega naroda li- terarna in informativna vrednota, ki bo upo- števana še dolgo potem, ko bo marsikaj zdaj slavljenega v deveto nebo čisto pozabljeno.

Agitacijski mesec.

Program, ki si ga je za svoj agitacijski mesec določil klub št. 1, je konstruktiven. Ako se člani in članice zanj pravilno organi- zira, — to je, da si delo praktično razdele- jo po prodanih par sto izvodov Amer. druž. koledarja v tem mestu več kot običajno, Prole- tarec dobi v Chicago več naročnikov, agita- cijski fond si opomore in klub si pridobi no- vih članov in članic. Toda v dosego tega je treba delo pravilno planirati in se ga resno lotiti.

E. ZOLA:

RIM

Poveljeni ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Medtem ko je zajtrkoval, je prišla Viktorina, ki, hkrabi in delavna kljub svoji obupanosti, ni bila šla v posteljo, ter mu je povedala dogodke noči in jutra. Donno Serafino je tako mučila skrb za dostojnost, da je že enkrat poizkusila ločiti mrljica. Ta gola žena, ki je v smrti tako trdno objemala razgaljenega moža, je zalila vso njeno sramežljivost. Ali bilo je že prepozno; trupla sta že odreeneli, in kar se ni bilo storilo prvi hip, se ni moglo zgoditi zdaj brez strašnega onečaščenja. Ljubavna vez je bila tako močna, da bi jima bili morali raztrgati meso, polomiti kosti, če bi ju bili hoteli ločiti. In kardinal, ki že prej ni dovolil, da bi se motilo njiu spanje, njiu večna zveza, se je skoraj sprl s sestro. Pod njegovo duhovniško obleko se je zopet zbudil sin njegovega plemena, ponosen na nekdanje strasti, na lepo, silno ljubav, na lepe sunke z bodalom. Obitelj, ki je imela dva papeža in velike vojskovodje, so proslavili tudi veliki ljubavniki, je dejal. Nikdar ne dovoli, da se kdo dotakne tih otrok, ki sta bila tako čista v svojem bolestem življenju in ju je združil le grob. On je gospodar v palači. Zavili ju bodo v eno plahto, zaprli v eno krsto. Verski obred opravijo v sosednji cerkvi S. Carlo, kjer ima kardinalski naslov in kjer je tudi gospodar. Če bo treba, pojde do papeža. In tako mogočna je bila njegova glasno izrečena želja, da se ji je moralo vse v hiši ukloniti brez geste in brez glasu.

Nato se je donna Serafina bavila z zadnjo toaletto mrtveca.

Sega je zahtevala, da je bila pri tem tudi družina navzoča; Viktorina, najstarejša in najbolj ljubljena služkinja, je pomagala obitelji. Zadovoljiti so se morali s tem, da so zavili mrtva ljubimca najprej v Benedetino razpuščene lase, v te dišeče, goste, dolge, kraljevskemu plašču podobne lase; potem so ju ogrnili z belo svilnato, pod vratom stegneno mrtvaško rjuho, ki je napravila v smrti eno bitje iz njiu. Tedaj je kardinal zopet zahteval, da ju odnese v negove prostore in položi na sredi prestolne dvorane na oder, da se izkaže zadnja čast zadnjima njiu imena, tragičnima zaročencema, s katerima se vrača nekaj silna slava Bocanerovih v zemljo. Tej zahtevi se je itak donna Serafina takoj vdala, ker se ji ni zdelo spodobno, da bi kdo videl njeno nečakljivo bodisi mrtvo, v tej sobi, na postelji mladega moža. Prirejeni opis dogodkov se je raznašal; pripovedovali so o nenadni smrti Darija, ki ga je nalezljiva mrzlica pobrala v kratkih urah, o blazni boleti Benedete, ki je izdihnila na mrtvecu, ko ga je bila zadnjikrat objela, o kraljevskih časteh, ki jima jih izkazujejo, o lepi mrtvaški svatbi, katero ima pripravljajo, ležečima na mrljiški postelji. Ves Rim, presunjen od te povesti o ljubezni in smrti, bo govoril štirinajst dni le o tem.

Pierru se je mudilo, da bi zapustil to nesrečno mesto, kjer je moral pustiti zadnje pene svoje vere, in najrajši bi se bil odpeljal še tisti večer na Francosko; ali počakati je hotel še na pogreb in zato je odgodil svoj odhod na prihodnji večer. Ves dan bo še tukaj, v tej propadajoči palači, pri tej mrtvi ženi, katero je ljubil, pa se bo trudil, če ne bi našel v globlini svojega praznega srca kaj molitev zanjo.

Ko je prišel dol v prvo nadstropje in stal pred kardinalovimi sprejemnicami, se mu je vrnil spomin na prvi dan, ko je bil prišel sem. Zopet je dobil enak vtisk nekdanjega, zdaj obrabljenega in od prahu preteklosti pokritega kneževskega sijaja. Vrata treh velikanskih predsobji so bila na stečaj odprta, in dvorane s svojimi visokimi, temnimi stropi so bile ob tej zgodnji jutranji uri še prazne. V prvi, v dvorani slug, je bil samo Giacomo v črni livreji; nepremičen je stal pred starim, pod nebom pričrčenim rdečim klobukom z napol izgledanimi resami, med katerimi so pajki predli svoje mreže. V drugi, v kateri je nekdanj bival tajnik, je abbe Paparelli, nosilec vlečke, ki je opravljal tudi službo komornika, pričakoval obiskovalce; z drobnimi, tihimi koraki je stopal gorindol, in še nikdar ni bil s svojo osvajačo ponižnostjo, s svojim sumljivim licem, v katerem se je izražala vdana vsega močnost, bolj podoben stari, od prestrogih verskih vaj osineli in zgubanceni devici. V tretji, v častni prednji dvorani naposled, kjer je ležal baret na kredenci nasproti velikemu, mogočnemu portretu kardinala in obrednem oblačilu, je stal tajnik don Vigilio, ki je zapustil svojo malo pisalo mizo, pri vra-

tih prestolne dvorane in je pozdravil ta prag prestopajoče osebe s pokloni. Ob tem mračnem zimskem jutru so bile te dvorane videti že temnejše in še bolj zanemarjene; tapete so visele v krpah s sten, redko pohištvo je bilo začrnelo od prahu, stare rezbarije so se razpadale ob neprekinjenem delu črvov, in samo stropi so si ohranili blišče svoje sijajne pozlatnine in svojih slikarij.

Ali Pierra, katerega je abbe Paparelli pravkar pozdravil s pretirano globokim poklonom, z nekakšnim ironičnim posvilo zmagovalca od premaganega, je zlasti pograbila žalno veličanstvo teh treh neizmernih, razdejanih soban pred prestolno dvorano, ki je bila ta dan izpremenjena v mrljiški prostor, da je v njem počivalo zadnjih dvoje otrok tega doma. Kakšen krasen in brezupen mrtvaški pomp! Vsa na stečaj odprta vrata, praznata prevelikih soban, ki so jih nekoč napolnjevale ogromne množice, zdaj pa je skožnje držala pot do največje žalosti, do konca plemena! Kardinal se je zazrl v svojo malo delavnico, kjer je sprejemal člane obitelji ter intimne prijatelje, ki so mu hoteli izraziti svoje sožalje; donna Serafina si je izbrala stransko sobo, pričakujoča znane dame, ki bodo defilirale do večera. Pierre, ki ga je bila Viktorina poučila o teh ceremonijah, je moral vstopiti neposredno v mrtvaško dvorano, kjer ga je sprejel zopet globoko se priklanjajoč duhovnik; to je bil zdaj don Vigilio, ki je bil videti, kakor da ga ne spoznava.

Duhovnika je pričakovalo presenečenje. Zamišljaj si je bil popolnoma zatemnelo žalobno kapelico, kjer bi gorelo sto in sto sveč vse okrog katedrala, stoječega v sredi dvorane, pregrnjene s črnimi zavesami. Dejali so mu, da sta mrljica tukaj položena na oder, ker je stara, v pritličju ležeča kapela palače je petdeset let zaprta ter se ne rabi, in ker bi bila kardinalova privatna kapelica za ta namen premajhna. Postaviti so morali torej v prestolni dvorani oltar, kjer se je od ranega jutra brala maša za mašo. Razuntega so se morale tudi v privatni kapeli neprenehoma brati maše; nadalje so postavili dva druga oltarja, enega v mali sobi poleg častnega predsobja, drugega v nekakšnem prizidku, ki je izhajal v drugo predsobje. Tako so duhovniki, zlasti frančiškani, menihi ubogih redov brez prestanka in sočasno doprinali mašno žrtev na teh štirih oltarjih. Kardinal je želel, da se ne ustavi niti za trenotek tekoča božanska kri v njegovi hiši, da bosta dragi, skupaj ubegli duši izveličani. V žalujoči palači, v žalobnih dvorinah so neprenehoma pozvanjali zvonceki pri povzdignovanju; otožno mrmranje latinskih besed ni utihnilo, in nepretrgoma so se lomile hostije in se praznili kelih, tako da se ni mogel Bog niti za minuto odstraniti iz tega težkega, po smrti dišečega zraka.

In Pierre je našel na svoje začudenje prestolno dvorano prav tako, kakor jo je bil videl na dan svojega prihoda. Niti onih četrto velikih oken ni bilo zagrnjenih; zastori so viseli kakor vsak dan, in plaha, siva, hladna luč mračnega zimskega jutra je silila noter. Še vedno je bil pod stropom iz pozlačenega izrezljanega lesa videti rdeče stenske tapete, od dolge rabe izgledan brokat z velikimi palmami; tudi stari prestol, k steni obrnjeni naslanjač, je bil tukaj, zaman čakajoč na papeža, ki ne pride nikoli več. Samo poleg tega prestola postavljeni improvizirani oltar je nekoliko izpremenil prostor, iz katerega so bili odnesli tisto malo pohištva, stole, mize, konzole, kar jih je bilo navadno tukaj. V sredi so postavili na nizki stopnici paradni oder, kjer sta ležala Benedeta in Dario pod celimi hribi cvetlic. Ob vzglavju je stalo samo dvoje sveč, na vsaki strani po ena. Druga nič — nič kakor cvetlice, tako množina cvetlic, da človek ni vedel v kakšnem vrtu domisljije so jih bili mogli natrgati. Posebno mnogo so bili posuli belih rož. Šopki rož so ležali na postelji, šopki rož so lili s postelje, šopki rož so oder pokrivali in so padali s stopnic dol na krasni tlak dvorane.

(Dalje prihodnjič)

Kdo je kriv?

V slučaju ognja ponoči se kokiši zapode vanj z zelo slabimi posledicami zase. Ali je temu kriv ogenj?

Ako v tej deželi večina volilcev kar naprej oddaja svoje glasove strankama, ki sta za sedanji sistem, kateri edini je povzročitelj krize, mar so socialisti krivi njihove nespameti?

Največja naivnost

Najbolj naivni v ameriški politiki so tisti dobri ljudje, ki mislijo, da bodo predrugačili razmere in odpravili krivice s pomočjo demokratske stranke, zato se ponujajo za kandidata na njeni listi. Upton Sinclair v Californiji je eden izmed teh, ki goje to čudno iluzijo.

POBOŽNA ŽELJA

Oče in sinček v zoološkem vrtu: "Kaj je to, ata?"
To je buffalo. L. 1860 jih je bilo še milijone v tej deželi. Edini, ki so še ostali, so v zooloških vrtovih.

Oče in sinček na pokopališču: "Kdo so to, ata?"
"Razbojniki, sin moj, razbojniki, ki so pobijali in kradli ljudi ter jih izpuščali proti odkupnini. Pred nekaj leti je bilo mnogo teh salotov. Edini, ki so še ostali, so v ječi."

To je smisel besedila in slike na tem Cargillovem kartunu. Ampak taktinska svojat bo uspevala dalje kljub onim, ki žele, da jo bi policija pobila. V sedanjem sistemu je tolovaje nemogoče iztrebiti, ker jih ustvarja okolčina. Policijske kroglice niso izdale od sedaj in ne bodo v bodoče. Edino sredstvo, ki bi učinkovalo, bi bila odprava sistema, ki ustvarja tatove.

Zoltan Ronai:

POLOŽAJ V BOLGARIJI

Bolgarija ima z izjemo Rusije med evropskimi deželami sorazmerno najmočnejše agrarno prebivalstvo. Več nego 80% prebivalstva tvori kmetje. Prevladujoča lastninska oblika je mala posest, ki obsega običajno po 5 ha. Kmet s 30 ha velja za bogatega moža. V vsej državi je samo okrog 20 posestev, ki merijo nad 300 ha. Industrija, ki se mora za svoj obstoj v precejšnji meri zahvaliti carinski zaščiti, je malopomenbna, industrijsko in obrtno delavstvo je zelo slabo plačano. Dočim nima veleposest nobenega odločilnega političnega vpliva, je zelo pomembna politična vloga majhne skupine industrijskih kapitalistov in bančnih magnatov.

Fevdalnega plemstva v Bolgariji ni. Kljub temu te dežele malih kmetov ne vladajo mali kmetje; izvenzmi kratko dobo vlade Stambolijskega, vodi Bolgarijo tenka plast inteligence, advokatov, žurnalistov in oficirjev, med katerimi ne igrajo brezpomembne vloge nekateri kapitalisti. V zadnjem parlamentu so bili poljedelci, ki tvorijo več nego štiri petine prebivalstva, zastopani samo z eno petino, dočim so imeli advokati in žurnalisti skoro polovico mandator. Izjemo je pred leti tvoril samo parlament Stambolijskega, v katerem je bilo 71% vseh poslancev iz vrst poljedelcev.

Revolucionarna nezadovoljnost po porazu, vojna utrujenost kmetov, ki so zaman krvaveli v drugi balkanski in v svetovni vojni, je spravila kmečko stranko Stambolijskega na krnilo. Kljub demokratskim oblikam je kazal režim Stambolijskega marsikatero diktatorske poteze. Svobosčine so se omejele, volilni zakon je bil reformiran v tem smislu, da najmočnejši stranki pripada še posebna premija: odredba, ki so jo kasneje v sami Bolgariji in drugod posnemali reaktorari proti agrarcem samim. Uvedeno je bilo prisilno delo, ki je deloma služilo tajnim militarnim ciljem in ki je osnutek najrazličnejših oblik kasnejšega fašistovskega, napol militarističnega prisilnega dela. — Stambolijski, pred čigar očmi je lebdela kmečka diktatura v agrarnih deželah, ni mogel zgraditi mostu med vasjo in mestom, niti ni dovolj omejil moči armade. Na tej pečinah se je razbila njegova ladja. Ukvarjal se je sicer z mislijo zveze kmetov in delavcev, toda komunisti, ki so zastopali tedaj

večino delavstva, niso bili pravi partnerji za tako koalicio. Vojna, ki jo je vodila kmečka stranka proti mestu, je ojačila pozicije oficirjev, ki so vrgli v krvavem vojaškem puču 9. junija 1923 kmečko vladu v zvezi z makedonstvom, ki so s svojimi raznimi kmečko stranko radi njene pomirjive zunanje politike z Jugoslavijo. Delavstvo ni branilo Stambolijskega, čele kasneje so komunisti uprizorili brezuspešne vstaje proti rabeljskemu režimu kontrarevolucije.

Kontrarevolucija, katere politična nositeljica je bila takozvana Zgovor-skupina, katere voditelj je bil profesor Cankov, se je poleg najbrutalnejšega nasilja posluževala tudi parlamentarnih oblik. Po svojem bistvu pa je bila to diktatura armade in makedonstvom, ki je zatirala kmečko in delavsko gibanje in ki je pomagala na noge mlademu bolgarskemu kapitalizmu, za katerim tiči v znatni meri tudi inozemski kapital. V zunanji politiki je še šopirila ultra-nacionalistično, postopala protijugoslovansko in se je proti balkanskim sosedom naslonila na Italijo.

Volitve 1931 so pokazale zopet silen dvig agrarcv, ki jih kontrarevolucija ni mogla zatreti. Vendar te volitve niso prinesle niti agrarne večine niti popolne politične spremembe, ki bi odrezala vmešavanje oficirjev v politiko. Prišla je reser nove koalicije, takozvanega nacionalnega bloka, sodelovanja agrarcv z meščansko-demokratskimi strankami, demokrati, nacionalnimi liberalci in radikali. Agrarna skupina je likam najštevilnejša v tem bloku, vendar ni uveljavila svoje moči radi premajhne sposobnosti agrarcv, ki jim je kontrarevolucija vzela najboljše voditelje. Meščanski demokrati so imeli zvezo v koaliciji večjo besedo. Agrarci od svojih obljub ljudem marsičesa niso mogli uresničiti in zato so jih napadale ne samo delavske skupine, temveč tudi njihovi lastni agrarni desiderati kakor tudi obe krili kontrarevolucionarne skupine. Zgovor, ki se je razcepila. Zgovoristi, ki so ostali pod vodstvom Cankova, so se imenovali nacionalne socialisti in so si nadevali fašistovske barve.

Razočaranje kmečkih množic nad agrarci, prepiranje v koalicijski za ministrstva in druga mesta, nesposobnost in korupcija v upravi so izzvale v državi deloma naraščajočo pasivnost, deloma grozeče vrenje.

To politično krizo je poostila gospodarska. Po sedmih debelih letih visokih cen poljskih pridelkov je prišel v Bolgariji hiter padeč cen, čemur se je v l. 1933 pridružila še slaba žetev. Bolgari niso mogli premagati učinkov te krize, čeprav so v zadnjih letih znatno dvignili poljedelstvo — 1914 je bil povprečni pridelek pšenice na 1 ha 6.2 meterecenta, 1932 pa 11.1 — dvignili so produkcijo tobaka, rož za olje, vinogradništva in bombaza. Narodno premoženje je padlo s 40 milijard levov na 20, izvoz pa z okroglih 6 milijard v l. 1931 na okrogle tri milijarde v l. 1933. Kmetje so hudo trpeli pod težko finančno krizo, ki je tesno zvezana z agrarno. Vloge v bankah so padle, diskontna mera je dosegla znatno višino. Pomanjkanje denarja je naraslo tako, da je bolgarska vlada opravila odsotnost bolgarskih delegatov na tedanji konferenci mednarodnega urada dela z deviznimi težkočami. Kljub temu, da so zmanjšali državni proračun za 1 milijardo, je znašal deficit v l. 1933/34 450 milijonov levov. Država se je čutila prisiljena, da je začela zapirati šole, kmetje se še bolj omejili svojo žetev itak nizko potrošnjo, konsum soli, sladkorja in piva je padel v rapidnem tempu.

Kmetje, ki so jih pritiskale nizke cene, visoki davki in dolgotrajno, so pričakovali od parlamenta čudežev za ozdravljenje ran, ki jih je zadala svetovna agrarna kriza. Namesto zaželenih čudežev je nudil parlament pozorišče preprirov in kravih kupčij med strankami. Agrarci in liberalci so bili nezadovoljni s svojim zastopstvom v parlamentu. Vrgli so radikalnega železniškega ministra Stojana Kosturkova in z njim je padel kabinet Mušanova. Naraščajoča nezadovoljnost z nesposobnim parlamentom je izkoriščala skupina Cankova in takozvani nadstrankarski krog politikov skupine "Zveno".

V to električno nasičeno ozračje je udaril blisk državnega udara. Državni udar, ki ga je spremljalo kratko izjemno stanje in vojaška zasedba prestolnice, je bil izrazito vojaško delo. Nova Georgijeva vlada je to takoj izrazila v svojem manifestu, kjer pravi, da je v splošni korupciji ostala čista samo armada, ki je zato poklicana, da ozdravi deželo. Predsednik in notranji minister sta voditelja rezervnih oficirjev. Nova vlada je proglasila za ideal močno avtoritativno državo. Moč države odnosno armade hočejo uveljaviti tudi proti makedonstvom. V zunanji politiki je nova vlada za zblizanje z Jugoslavijo.

Nova vlada se razlikuje od Cankovega puča v l. 1923 ne samo po svojem razmerju do Makedoncev in po svojem stališču do Jugoslavije. Cankov je naperil svoj puč proti najmočnejši kmečki stranki, Georgijev pa ima proti sebi slabotno agrarno stranko in druge demokratske stranke, ki so dogospodarile. Stambolijski je bil leta 1923 umorjen, Mušanov pa je 12 ur po puču prišel zdrav k sprejemu na francosko poslanstvo. Posamezni ministri stoji blizu različnim strankam, tako Caharijev agrarcem, zunanji minister Batolov demokratom, finančni minister Todorov je med Zveno in Zgovor-skupino, blizu Cankovi skupini je minister Kasazov in Molov. Puč so pripravljali tudi Cankovi ljudje. Armada si je pa izbrala Zveno skupino, ki se ji zdi zunanje-politično primernejša od Cankove skupine, ki se je kompromitirala napram Jugoslaviji.

Kaj hoče nova vlada? V prvi vrsti oblast.

Novi kurs tudi ni brez vsakega fašistovskega obilježja. Brez dvoma pa je, da so bili Cankovski ljudje izrazitejši fašisti, ki so se naslanjali na makedonstvom, dočim se novi kurs opira predvsem na armado in uradniški aparat proti makedonstvom, katerih izjemni položaj v državi je ogrožal že tudi premoč armade. Novi kurs koketira s fašistovsko ideologijo, toda se ne naslanja na udarno moč fašistovskih množic, temveč mnogo prej na politično utrujenost množic, katerih fašiziranju se misli ogniti z vojaško diktaturo.

Sicer si je nova vlada izposodila od starih strank različne programatične zahteve. Kmetom se obljublja boljše prodajni trgi, izdatnejši kredit in nizke industrijske cene. Delavcem se obljublja zavarovanje pred brezposelnostjo. Ker je kmet proti visokim davkom in sovražen birokraciji, se obeta znižanje proračuna, porenitev uprave in justice. Z dobro pripravljenim režijo so bile kmalu po prevzetju oblasti znižane plače ministrom, katerim so se vzele tudi avtomobili in posebni vagoni na železnicah, število ministrov se je znižalo z 10 na 8, število upravnih okrajev s 16 na 7, število občin z 2700 na 900. Hkrati je proglasila vlada, da bodo vodili občine izobraženi intelektualci, da tako prikrbi kruha svojim zvestim ljudem. Kmetom se obljublja redukcije uradništva, uradnikom pa stalnost mest. V znamenju stalnosti se je že precej izmenjalo železniško osebje. Težko je napovedovati, kako se bo v bodoče razvijalo notranje-politično življenje Bolgarije.

Zunanje-politično pomeni ta sprememba bistveno omejitve italijanskega vpliva na Balkanu in ojačenje politike francosko-ruske zveze in male antante.

Ali se število zaposlenih veča?

Delavska tajnica Frances Perkins pravi, da je bilo meseca oktobra 280.000 delavcev novovposlenih, in da se razmere v industriji vidoma zboljšujejo.

V istem mesecu so plače narasle na podlagi statistike njegovega departamenta \$11,300,000 na teden.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN

KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave.

Chicago, Ill.

Tel. Crawford 138.

Pristna in okusna domača jedila
Cene zmernne. Postrežba točna.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00Ustanavljajte nova društva.
Deset članov(ice) je treba za
novo društvo. Naslov za list i-
za tajništvo je:2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

BARETINCIC & SON

Tel. 1475

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem,
tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NAŠA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

AKO ste prejeli Proletarca, ne da bi si ga sami naročili, je vam bil poslan, ali pa izročen po naročilu nekoga, ki želi, da ga prečitata in ako vam ugaja, da si ga naročite. Prečitajte to številko Proletarca pazno, in uvideli boste, da vam vaš prijatelj nudi list, ki je res ureden, da postanete njegov naročnik.

O. Ros (Paris):

AKCIJSKA SKUPNOST V FRANCJI

(Dalje in konec.)

Vstaja v St. Denisu

Čeprav je komunistično vodstvo odklonilo predlog socialistične stranke 6. februarja, se je najmočnejša komunistična organizacija v St. Denisu pridružila socialistični pod vodstvom komunističnega narodnega poslanca in župana Doriot. Doriot je nastopil za enotnost delavskega razreda. Centralni odbor komunistične stranke je takoj začel s hudo kampanjo proti Doriotu in st. deniški organizaciji. V zvezi s tem je poostрил gonjo proti socialistom. Dva tedna po 12. februarju je bil ta njen boj ostrejši nego kdaj prej. Že se je zdelo, da je ostal brez koristi svareči nauk 6. februarja in impozantni uspeh 12. februarja.

Toda razburjenje, ki so ga povzročili februarjski dogodki, je bilo v vsej državi tako močno, da je proti volji vodstva komunistične stranke enotna akcija napredovala po vsej deželi. Ko so hoteli voditelji desnice pričeti z veliko propagando na deželi, so povsod našli na energičen, često nasilen, skoro vedno spontan odpor ne samo delavskih organizacij, temveč same množice, kateri so se pridružili malomeščanski elementi in vsi republikanci. V mesecih marec, april in maj je na vsako zborovanje desničarjev odgovorilo delavstvo s protidemonstracijo. Končno so desničarji odnehali s svojo agitacijo.

Zadnje javno desničarsko demonstracijo je 8. julija v Parizu uprizorila fašistovska obožena organizacija "Croix de Feu" (ognjen križ), ki jo vodi upokojeni polkovnik De la Rocque. Računali so, da se bo udeležilo demonstracije najmanj trideset tisoč uniformiranih članov — bilo je pa vsega skupaj komaj sedem tisoč in korakati so mogli le pod zaščito sklenjenega policijskega kordona. Nasprotno so pa bile isti dan močnejše socialistične demonstracije na Porte de Vincennes in v Bois de Vincennes. Vse delavske demonstracije je zaključila močnejša manifestacija 28. julija pri Panteonu, kjer je shranjen pepel velikega Jauresa.

Pogajanja med socialisti in komunisti

Sredi najhujše gonje komunistične stranke proti Doriotu, ker je ta v svojem okraju upošteval akcijsko skupnost s socialisti — so se koncem maja začela pogajanja med socialistično in komunistično stranko. Vrhile so se seje, izmenjavala so se pisma skozi šest tednov.

Sredi pogajanj je prišlo do značilnega konflikta. Komunisti so sprejeli predlog, naj bo skupna akcija naperjena proti fašizmu, proti vojni in za osvobodjenje — simbolni imeni! — komunista Thälmana in socialistinje Paule Wallisch. Glavni pogoj, ki so ga stavili socialisti, je bil pa ta, da morata obe stranki prenehati z medsebojnimi napadanjem in žaljenjem. Komunisti so po daljšem oklevanju sprejeli tudi ta pogoj. Komunistični dnevnik "L'Humanite" je dejansko prenehal z vsemi napadi na socialistično stranko — tedaj pa je izšla nova številka revije "Cahiers du bolchevisme", ki je učinkovala kot bomba. Priobčila je članke odgovornih voditeljev komunistične stranke, ki so nedvoumno razlagali, da ima ta skupna akcija le ta namen, da se razbije socialistična stranka in da se dovedejo delavci v komunistično. Pri tem so napadali socialistično stranko in iznašli razne laži proti njenim voditeljem.

Vodstvo socialistične stranke je takoj nato prekinilo pogajanja. Tedaj so komunisti postavili nove predloge, pri čemer so dežaurirali svojo revijo "Cahiers du bolchevisme" in obljubili, da ne bo izšel noben napad več na socialistično stranko. Še več! Izjavili so, da v naprej sprejmejo vse pogoje, ki jih bo stavila socialistična stranka. Tako so se med drugim obvezali, da bodo branili "demokratske svobodščine". Skratka, podali so celo vrsto izjav, ki pomenijo popoln prelom z njihovo dosedanjno teorijo in taktiko.

Pri tem moram pripomniti, da je tudi na drugi strani izginila nada, ki je bila zelo močna pri desnem krilu socialistične stranke, namreč, da se bo dala v Franciji rešiti vsi problemi na parlamentarnem te-

renu. Ta izprememba v mišljenju socialistov se je izvršila istočasno s izpremembo vse taktike komunistične stranke in to je olajšalo sporazum obeh strank o akcijski skupnosti.

Pogodba o akcijski skupnosti

15. julija se je sestel socialistični strankin svet, da sklepa o akcijski skupnosti s komunisti.

Diskusija je bila zelo zanimiva. Najbolj navdušeni pristopi akcijske skupnosti kakor tudi sodrugi, ki so dvomili v odkritosrčnost komunistov, so zelo resno obravnavali problem in pretehtali tako interese stranke kakor delavskega razreda. Sklep je bil skoro soglasen. Nato se je pogodba 27. julija podpisala. Pogodba služi na bistveni ideji, da mora delavski razred braniti demokratske svobodščine, ki so predpogoj boja proti fašizmu in vojni, in drugič, da je cilj pogodbe organična enotnost, proti kateri so doslej komunisti povsod nastopali. Socialistična stranka je mnenja, da je pogodba o akcijski skupnosti samo predstopnja h kasnejši organični enotnosti.

In komunisti?

Tako v francoskem kakor inozemskem tisku se je često obravnavalo vprašanje, ali je novo obnašanje komunistov odkritosrčno.

Kar se mene tiče, sem mnenja — in to je več ali manj splošno mnenje vseh odgovornih sodrugov — da to vprašanje ni pravilno postavljeno. Naj bodo nameni komunističnih voditeljev kakršnikoli, akcijska skupnost in enotnost sploh odgovorja duhovnemu razpoloženju delavskih množic in se zato z vso silo uveljavlja.

Po sklenjeni pogodbi med socialisti in komunisti se je ton komunistične "L'Humanite" popolnoma spremenil. Nič več ne napada socialistov kot "socialpatriote", "lakaje buržuazije", "izdajalce" itd. Delavci, ki so pod vplivom komunistične stranke in ki so bili skozi leta navajeni socialiste psovati, se hipoma čutijo kot njihove zaveznike. Prijateljski, tovariški odnosi se uspostavljajo med obema po tovarnah, delavnicah in zborovanjih. Če bi bila akcijska skupnost za komunistične voditelje samo taktičen maneuver in če bi torej poskusili to skupnost ponovno razbiti, bi to nasprotovalo duhovnemu razpoloženju množic, ki bi nastopile proti njim.

Vzroki nove taktike francoskih komunistov

Razlikovati je treba dvoje različnih dejstev: gibanje za enotnost v Franciji in taktiko Moskve.

Naša razprava je pokazala, da je gibanje za skupnost nastalo v Franciji iz dogodkov 6. februarja in prodrlo s silno močjo. Dogodki v St. Denisu, demonstracija 12. februarja, spontan pokret množic proti fašizmu po vsej deželi, končno mistika enotnosti — vse to je napravilo gibanje za skupnost nepremagljivo. Dočim je socialistična stranka simpatično gledala na ta pokret, je zašla komunistična v kočljiv položaj. Njena taktika je prišla v nasprotje s čuvstvom tudi tistih delavcev, ki so bili njeni pripadniki. Če bi komunistična stranka v mesecu juniju ne spremenila taktike, bi zašla v najresnejšo krizo.

To gibanje za enotnost v Franciji je prodiralo isti čas,

Zapisnik konference klubov JSZ in društev Prosvetne matice v severnem Illinoisu in Wisconsinu

Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice za Illinois-Wisconsin, se je vršila 14. okt. 1934 v Slov. nar. domu v Waukeganu, Ill.

Tajnica Frances Zakovšek odprla zasedanje ob 10. dop. Predsednikom izvoljen Frank Alesh, za zapisnikarico Anna Mahnich.

Zapisnik prejšnje konference, ki se je vršila v aprilu 1934, se sprejme s popravkom, da se je zaključila ob 4. popoldne in ne ob 8. zvečer.

Zastopani so sledeči klubi JSZ: št. 1, Justin Saitz in Karolina Macerl; št. 16, Frank Benčina in Frances Swolshak; št. 20, Peter Kokotovich in Geo. Maslach; št. 37, Leonard Alper; št. 45, Rudolf Skala in Jack Mesec; št. 180, Vincenc Pugel; št. 224, Max Marolt in Peter Verhovnik.

Prosvetna matica: Društva SNPJ: št. 1, Frank Alesh; št. 14, Frances Artach; št. 16, Joseph Kralinc; št. 102, Minka Alesh; št. 104, Kristina Pugel; št. 119, Antonia Bezek in Jennie Miller; št. 192, Elsie Prislant in Mary Shular; št. 584, Anton Kamnikar ml.; št. 19, JPZS, Frank Puncer; soc. pevski zbor "Sava", Chas. Pogorelec; Gospodinski odsek SND, Waukegan, Frances Leskovec; Zenski odsek Zadrugne zveze, Waukegan, Anna Mahnich in Mary Brenc; Čitalnica SND, Waukegan, Andrew Možek; dramski odsek SND, Waukegan, Martin Judnich. Skupaj je bilo zastopanih 21 organizacij z 29 zastopniki.

Poročila odborov. Tajnica konference Frances Zakovšek poroča:

"Na zadnji konferenci je bilo sklenjeno, da se bodo zborovanja vršila v Waukeganu, in da se naj obenem istega dne aranžira manifestacijska proslava.

ko se je tudi Moskva opredelila za drugačo taktiko. Preokret v Moskvi se je izvršil okrog 20. maja. Kaj je privedlo Moskvo do tega? V rokah nimamo nobenega dokumenta, ki bi najjasneje odgovoril na to vprašanje. Pripravljen pa sem, da so bili povod novi moskovski taktiki interesi ruske zunanje politike: nevarnost vojne z Japonsko, strah pred vmešavanjem Poljske in Nemčije itd. Saj se je radi tega sovjetska diplomacija odločila tudi za vstop v Zvezo narodov ki jo je prej samo napadala in smešila. Glavna skrb Litvinova je bila, da spletke okrog Nemčije in Poljske mrežo zvez Rusije s Francijo, z malo antanto in z Italijo, da bi se v slučaju rusko-japonske vojne Nemčija in Poljska ne bi mogli ganiti. S tem v zvezi je Moskva računala tudi s tem, da bi zmaga fašizma v Franciji dovedla do nemško-francoskega zblizanja in morda tudi do nemško-francoske vojaške zveze proti Rusiji, in da nasprotno republikanska in demokratska Francija mora iskati zblizanja z Rusijo proti nemškemu hileizmu.

Končno pa nam ni treba iskati nobenih razlogov za njihov preobrat. Gibanje množic za enotnost je pri nas postalo tako močno, da se ga ne da več zaježiti. Če bi se to poskušalo, bi se ustvarila enotnost proletariata okrog socialistične stranke, komunistična pa bi postala brezpomembna sekta. Zato obstoji upanje, da ostane ne le akcijska skupnost, ampak, da pride nekoč do polne enotnosti proletariata.

Aranžmo se je prepustilo tajnici Konference in klubu št. 45. Ker pa sem smatrala, za bolj pravilno, da se pritegne v sodelovanje za to konferenco vse organizacije v Waukeganu, ki spadajo v Prosvetno matico, smo jih povabili v pripravljajni odbor. Društva so povabila upoštevala in izvolila zastopnike, katerih je bilo enajst. Prva seja se je vršila 21. junija, na kateri smo določili datum in določili spored za manifestacijsko proslavo. Povabili smo vse tri pevske zore, ki so včlanjeni v Prosvetno matico ter določili, da se nadaljne seje vrše po potrebi. Povabljeni so bili: Soc. pevski zbor "Sava" iz Chicaga, soc. pevski zbor "Naprej" in ženski pevski zbor "Planinska roža" iz Milwaukeeja. Odzvala se je le "Sava". Od "Napreja" so odgovorili, da se jim vsled ovir ni mogoče odzvati. Zbor "Planinska roža" pa sploh ni odgovoril. Začetkom septembra so bila poslana vabila za izvolitev zastopnikov na 7 klubov JSZ, 14 podpornim društvom in 3 kulturnim ter drugim organizacijam; 5. organizacijam v naši naselbini sem izročila vabila osebno, da prihranimo na poštini. Zastopnike je izvolilo 6 klubov JSZ, 9 podpornih društev, 4 kulturna in druga društva, dramski odsek SND, Waukegan, pa je šele pred kratkim obnovil pristop k Prosvetni matici in je izvolil zastopnika brez mojega vabila. Za popoldansko proslavo smo imeli 5 sej. Na eni teh smo določili, da se povabi hčerki s. Puncerja, da sodelujejo v programu s par pesmimi, in pa sodružico Milostnik iz Sheboygana, da bi imela kratek govor o poteku stavk v njihovem mestu. Hčerki s. Puncerja sta s odzvili, dočim je sodružica Milostnik odgovorila, da se poradi stroškov ne more udeležiti. Člani pripravljajnega odbora so se zelo trudili, da aranžirajo čimboljši spored. Martin Judnich vodi igro, Paul Peklaj je pa preskrbel tri pevske in instrumentalne točke. Helen Jerab pa je nalašč za ta dan aranžirala duet in kvartet, v katerem tudi sama poje. Drugi, kot vam bo razvidno, imajo ostala dela in so se veliko trudili s prodajo vstopnic. Chas. Pogorelec, tajnik JSZ, mi je bil vedno na razpolago z nasveti; natisnil mi je tudi vabila, kar mi je prihranilo precej dela, posebno še ker nimam pisalnega stroja in bi bilo pisanje z roko zelo zamudno. Frank Zaitz mi je bil tudi na uslugo z agitiranjem v Proletarcu za današnjo konferenco in prireditve. Sama pa sem poslala 6 dopisov v Proletarca in tri v Prosveto.

(Dalje prihodnjic.)

Socialistični listi pišejo za misleče ljudi. Pravijo pa, da je takih ljudi v Zd. državah še zelo malo, zato imajo socialistični listi tudi malo naročnikov.

SE NEKAJ PRIKUHE H KISLEMU ZELJU PRI AMERIŠKI DOMOVINI

Cleveland, Ohio. — Ko sem zadnjič v Proletarcu navedel klasifikacije in "gradiranja" kulture v Clevelandu, sem v izčrpu navedel le to, kar je v času tekmovalnega organiziranja mladinskih zborov že bilo objavljeno v tujakšnih lokalnih listih. Torej te različne kulture niso moja iznajdba.

Pametnim ljudem se je zdelo vse tisto pričkanje, jokavo navduševanje in pretiravanje smešno in tragično za našo kulturo. Pri ustanavljanju in izpolnjevanju pevskega zbora vendar ni treba naštevati "serijo" kultur in prerokovati ali pa klasificirati višek, ki ga imajo, ali ga bodo po mnenju prerokov dosegle kdaj pozneje.

Clevelandska slovenska publika je v tisti tekmi jasno razločevala, da se gre za prvenstvo med posamezniki in skupinami in da so se pri tem posluževali zelo neetičnih sredstev.

Urednika Am. Domovine vsega tega nista videla. Kajti ako bi, se bi morala že prej oglasiti, ne pa čakati na Jauchov dopis v Proletarcu, ki jih je opomnil na te nelepe lastnosti, ki so se udomačile med našimi "kultivatorji". Da sem v živo zadel, je dokaz njun uredniški članek v "A. D." z dne 24. nov. pod naslovom "Kultura kislega zelja".

S citiranjem majhnega odlomka mojega dopisa sta hotela s svojim jeljem predstaviti čitateljem popolnoma drugačo sliko vsebine kot jo v resnici ima, četudi sta urednika smisel mojega dopisa prav dobro razumela. To je razvidno med vrsticami na prvi strani iste izdaje v notici "Dvajsetletnica Zvona", kjer skušata "lepšati" hibe, o katerih sem pisal in ki so podlaga sporov na kulturnem polju med Slovenci v Clevelandu. Te hibe predvsem so sebičnost, pohlep po slavi in denarju in čestokrat nevednost v strokah, katerih se oprijemajo.

Editorial kislega zelja skuša napraviti vtis, da sem sovražna mladinskim pevskim zborom in vso to porcijo sta zabelila s tretjo internacionalo, nato pa poveznila nanjo rdečo marelo.

Kje imata dokaz, da sem nasprotnik mladinskih ali kulturnih ustanov? Kot član direktorija SND sem pomagal ustanoviti slovensko mladinsko šolo in bil v šolskem odboru do poteka mojega direktorskega termina. In vedite, da Jože Jauch ni noben kameleon, da bi vsake kvatre preminjal prepričanje in barvo, kot to delajo ljudje okrog Am. Domovine. Lahko bi tudi vedeli, da soc. stranka ni v "tretji internacionali" in Jauch se ni še nobenkrat navduševal za njeno taktiko.

Kako vendar, da se urednika A. D. zgražata nad kominternom? Saj jima je zadnjič ob naraščanju komunističnih glasov poskakovalo srce do stropa od samega veselja! Mar ni šel po naselbini tedaj glas, da sta se urednika pomaknila "na levo" in da se pripravljata v "enotno fronto"? Namesto naziva "brat" bo treba kmalu uporabljati naziv "tovariš", kadar ju bomo videli na zborovanjih.

Podtiktata mi tudi "rdečo marelo". Ne razumem, kako si drznita smešiti to slovitno narodno stvar! Saj je rdeča marela vendar simbol pristnega narodnega Kranjca! Jaso je, da je poleg irhasnih hlač rdeča marela največja narodna svetinja. Vsaj tako misli njun tovariš v časnikarstvu Rado Staut v Milwaukeeju. Silovito se mu bosta zamerila, ako ne prekličeta žalivte rdeče narodne marele.

Kar se tiče našega izumiranja, si zapomnite, da so gospodarski zakoni jačji kakor pa vaše želje. Ne bojte se — mladina že prihaja v naše vrste in jo bo vedno več, pa če se vi še toliko trudite, da bi nas in naše gibanje očrnilo s svojo infamnostjo. Tudi mladina je sposobna kaj kmalu uvideti, kje je iskrenost in kje ovažuški instinkti.

Naše gibanje se je za mladino vedno brigalo. Tudi "super-narodnjaki" bi koristili svojim otrokom, ako jih pošljejo v naše mladinske klube, da se priuče slovensčine in poleg tega seznanijo s problemi življenja in s socialnimi razmerami.

Nedvomno je ljudem pri listu kislega zelja znano, kakšno mnenje ima clevelandska slovenska javnost o njih. Skoda, ki so jo napravili našemu ljudstvu v tem mestu, nima primere. Kadar izginejo v pozabljene, ne bo ostalo za njimi drugega kakor slabi spomini in pehar otrobov. — Joseph Jauch.

"Muhe" v politiki

Dne 3. decembra je prišel v glavno mesto Rumunije prvi sovjetski poslanik, da bo zastopal svojo vladu. Sprejet je bil z vsemi častmi, ki so v običaju med diplomati. Par dni prej pa je rumunska vlada proglasila komunistično stranko nezakonitim in ji zaplenila imovino.

Visoki dohodki

L. 1933 je bilo v tej deželi 46 multimilijonarjev, katerih, ki so imeli od milijon do pet milijonov dolarjev čistega dobička, eden izmed njih nad pet milijonov.

Ali ste si Ameriški družinski koledar letnik 1935 že naročili? Stane 75c.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 9695
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

PREMIER SPECIAL!

\$1 TAKOJ

Liberalen popust
za vaš stari
čistilec

SAMO

\$37.50

Ne prezrite te ponudbe! Je več kot pa navadna kupčija. Novi Premier Special, posebnega izdelka, popolnoma jamčen trpečen in lahek za obratovati. Krtače so na strojni pogon. Razne dele je lahko premenjati. Opremljen s hladjevalnim motorjem. Dvanajst izrednih posebnosti dela Premier Special enega najboljših čistilnih strojev, kar jih je na trgu. Vprašajte o njemu še danes.

ZA PROSTO POSKUSNJO — pokličite RANDOLPH 1200, Local 535.

Ask about the easy payment plan. A small down payment, balance monthly on your electric service bill. To cover interest and other costs, a somewhat higher price is charged for appliances sold on deferred payments.

COMMONWEALTH EDISON Electric Shops

Downtown—72 W. Adams St.—132 So. Dearborn St.

Telephone RANDOLPH 1200, Local 535

4562 Broadway 4281 W. Madison St. 882 W. 63rd St.
2618 Milwaukee Ave. 4834 So. Ashland Ave. 2950 E. 92nd St.
4835 Irving Park Blvd. 3660 So. State St. 11116 S. Michigan Ave.

FEDERAL COUPONS GIVEN

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

Knjige Cankarjeve družbe

EDICIJA 1935

PET KNJIG ZA \$1.40 PO POŠTI

\$1.25 ako jih kupite v uradu.

1. Maks Beer: *Splošna zgodovina socializma in socialnih bojev*. I. KNJIGA: STARI VEK.
2. Maks Beer: *Splošna zgodovina socializma in socialnih bojev*. II. KNJIGA: SREDNJI VEK.
3. Pavel Nizivoj: *Pod severnim nebom*.
4. Ivan Molek: *Sesuti stolp*.
5. *Koledar Cankarjeve družbe za leto 1935*.

Naročila naslovite: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Vsebinska, ki jo nudi enoindvajseti letnik AMERIŠKEGA DRUŽINSKEGA KOLEDARJA

je sama na sebi dokaz velike vrednosti te knjige. Čitatelji je bodo nedvomno veseli, ker jim nudi mnogo razvedrila, in ob enem je bogata raznih podatkov in priročna vsem, ki se zanimajo za delo, ustanove in razvoj našega ljudstva v tej deželi.

Naslove spisov v sledečem pregledu vsebine novega Koledarja navajamo po abecednem redu.

Leposlovni del

BOŽICNA ALEGORIJA. Socialna povest. Spisal Joško Oven.
HOTEL CARNIOLA. Slika iz življenja priseljencev v Chicagu. Ivan Molek.
IN ZGODILO SE JE. Povest iz družinske tragedije. Spisal Ivan Vuk.
MALCI. Slika iz življenja rojakov v Chicagu v nekdanjih dneh. Spisal Ivan Molek.
MATEJEV SEN. Uničene sanje in konec človeka, ki so ga strle razmere. Angelo Cerkevnik.
MOČ LAZI. Portret hude besede, ki se razvije v govorico laži in vpliva porazno na prizadete. Katka Zupančič.
OČKA, PRIPOVEDU MI PRAVLJICO. Pripoved o mogočni deželi in človekoljubnem vladarju. Ivan Vuk.
PREOBRAT PIERRA CHARDAINA. Povestna slika človeka, ki ga stroji otopo za vse. I. Ehrenburg.—Cv. K.
PRIPOVEDKA O JUNAKIH. Razglabljanje o Rusiji, kakor je bila in kakor je danes. Maksim Gorki.
RAZKLANE DUŠE. Povest o priseljencih, ki so nehoti, po svojih instinktih, razdeljeni na dvoje, da so tukaj in tam in nikjer. Ivan Jontez.
RUDAR MATIJA. Poset k družini premogarja. Louis Beniger.
SVOJI K SVOJIM. Slika iz današnjih dni. Katka Zupančič.
STEVIKA 2874. Pot iz upov v polome in potop v številki. Anton Slabe.
ZRTVE "STOODSTOTNEGA" DRŽAVLJANSTVA. Frank Tauchar.

Pesmi v koledarju

V tem letniku Ameriškega družinskega koledarja je enajst pesmi, katere so bogat literarni prispevek k celotni vsebini. Te pesmi so sledeče:
"CLOVEK NI KAMEN." Katka Zupančič. — "DREJCNİK ANDREJ GOVORI." Mile Klopčič. — "KDO JE KRIV." Katka Zupančič. — "MI HOČEMO DALJE." Frank Zaitz. — "NOSNO DEKLE NA JETNISKEM DVORIŠČU." Ernst Toller-M. K. — "POLMADNO JUTRO V MESTU." Tone Seliskar. — "POVEST O SEKIRI." Mile Klopčič. — "PRISLI SO." Mile Klopčič. — "TRAGEDIJA PREMAGARJA." Ivan Vuk. — "UMIRAJOČA STARKA." Mile Klopčič. — "VRNITEV." Mile Klopčič.

Zgodovinski in drugi spisi

"O NAŠIH LJUDEH V SEVERNI MINNESOTI." Priredil Frank Zaitz. To je dozdaj najpopolnejši spis o Slovencih, ki so naseljeni v teh krajih železne rude.
"SKOZI VINTGAR." Potopisna črtica. Spisal Ivan Vuk.
"SLEPI ZAVOJEVALCI." Pogled v silo žive prirode. Maurice Maeterlinck-Ivan Vuk.
"HITLERIZEM S STALIŠČA ZGODOVINSKEGA MATERIALIZMA." — Angelo Cerkevnik.
"IZ NEURJA ZMEDE V NOVO CIVILIZACIJO." — Frank Zaitz.
"REAKCIJE STARA POT." Studija razmer in razvoja v luči konfesij. — Janko Zega.
"VELIKA DAREŽLJIVOST STRICA SAMA." Anton Garden.

Pratika in koledarni del

Seznam dni in godov prinaša letnik 1935 v bolj ekonomični obliki. Na ta način je koledar šest strani na boljšem za drugo gradivo, dočim so dnevi in godovi navedeni veliko bolj praktično, kakor v dosedanjih letnikih, kajti na vsakih dveh straneh so štirje meseci. Poleg tega je na 7. strani seznam datumov za leto 1936-37 in 38, kar je posebno prikladno za odbornike društev in klubov, ki svoje delo in priredbe planirajo daleč v naprej. — Koledar ima točen seznam luninih sprememb, dolgotrajnih dneva, mrkov sonca in lune, seznam praznikov in splošne koledarske podatke.

Informativni del koledarja

"JUGOSLOVANSKE PODPORNE ORGANIZACIJE V ZED. DRŽAVAH" je spis, kakršnega v taki statistični obliki še ni bilo v nobeni publikaciji. Priredil ga je Frank Zaitz. Vključuje podatke o vseh slovenskih, hrvatskih in srbskih organizacijah. Ima tudi poseben kondensiran seznam članstva in imovine vseh po redu njih velikosti; dalje so v tem spisu poglavja o prvi jugoslovanski podpori organizaciji v Kanadi, ki je razpadla, o delu za slovensko podporo jednoto v Argentini, o jugoslovanski bratski federaciji in naslovnik glavnih uradov.

Pod naslovom "KONVENCIJE JUGOSLOVANSKIH ORGANIZACIJ" je v koledarju statistični pregled, ki ga ne dobite nikjer drugje. Priobčujemo ga vsako leto. V njemu so navedene organizacije, ki so imele konvencije l. 1934, število delegatov in druge podatke. Vključene so podporne, politične in ostale jugoslovanske organizacije.

Informativni del je bogat tudi na drugih podatkih: N. pr.: "KATASTROFE NA VO- DI." V tem pregledu so podatki o vseh večjih nesrečah, ki so se dogodile na morjih, jezerih in rekah od l. 1833 naprej.

Koliko je bilo republik pred svetovno vojno? Koliko monarhij? In kolikšna je bila površina prvih kot drugih v teh dveh razdobjih? Na ta vprašanja odgovarja pregled z naslovom "FORME DRŽAV PRED IN PO SVETOVNI VOJNI".

Zanimiv je tudi seznam političnih umorov in eksekucij od sarajevskega atentata naprej, ob katerem se je užgala svetovna vojna.

Drugi informativni članki so: "DIPLOMATSKA ZASTOPSTVA". — "JSZ — DELAVSKA POLITIČNA ORGANIZACIJA". — "PODATKI O SVETOVNI VOJNI". — "PROSVETNA MATICA". — "SLOVENSKO ČASOPISJE V AMERIKI". — "ŽIVI JEZIKI" in več krajših informativnih notic.

Pod RAZNO so v tem letniku "UREDNIŠKE PRIPOMBE", "PROLETARCEVA KNJIGARNA" in pa "VREDNOST NAŠIH KOLEDARJEV".

Slike, portreti in ilustracije

Noben jugoslovanski koledar ni ilustriran tako bogato, kakor Ameriški družinski koledar. V leposlovnem delu prednjačijo reprodukcije oljnatih slik priznanih umetnikov, med njimi H. G. Pruska, ki je v tem letniku izredno dobro zastopan.

Mnoge reprodukcije predstavljajo slike iz priznanih galerij umetnosti širom sveta. Spis o Minnesoti je ilustriran, ravno tako Vukov potopis "Skozi Vintgar". Vseh slik in ilustracij v koledarju je v tem letniku približno osemdeset.

Ameriški Družinski Koledar stane v tej deželi 75c in za inozemstvo \$1. V popularnosti raste od leta do leta. Svojem v Jugoslaviji boste zelo ustregli, če jim naročite Am. druž. koledar, ker jim bo služil v pomoč med vami in njimi ter jim odgovoril in razložil mnoga vprašanja.

Naročila naslovite:

PROLETAREC, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

O shodu SLP in drugem

Herminie, Pa. — Pred par tedni se je tu vršil shod Socialist Labor Party. Ker mi je zgodovina te stranke znana in pa vsled radovednosti, kakšne metode nam bo priporočal njen govornik, sem se udeležil sestanka. Prišlo je nas vacja skupaj petnajst, vključivši govorniki.

Prišlo je se nad to malo udeležbo — saj so vendar shod zelo oglašali z letaki in tudi ustmeno. Rekel sem jim, da ni čudno, kajti iz njihovih letakov je razvidno, da so nasprotni unijam A. F. of L. in da napadajo unijske voditelje s "fekerji" in drugimi grdimi nazivi.

Radi take taktike pristašev DeLeona je v S. L. P. l. 1899 nastal razkol, iz katerega je pod vodstvom pokojnega Hillquita, Bergerja, Debsa in drugih izšla današnja socialistična stranka, DeLeonu pa je ostala S. L. P.

Govornik Feiger iz Greensburga je na tem shodu položaj dokaj dobro analiziral, ni pa mogel skriti sovraštva do drugih delavskih struj. Rekel je, da socialisti in komunisti niso edini, ki se ukvarjajo z reformiranjem kapitalizma, kajti to delo vrše tudi demokrati in republikanci. Tako je vrgel vse štiri stranke v en koš.

Vprašal sem ga, kako bodo oni odpravili kapitalizem. Pojasnjeval je, da njegova stranka stremi pred vsem izobraziti ljudstvo, kapitalizem pa naj gre svojo pot, dokler se ne izrabi, potem pa oni prevzamejo vlogo s pomočjo zastopnikov svojih industrijskih unij. Ugovarjal sem mu, da s sejanjem razdorov se ljudstva ne izobražuje. In če kapitalizem res postane tako obrabljen, da bo lahko prevzela vaje za njim kaka druga stranka, tedaj to ne bo eselpistična, ker so druge, posebno socialistična, katere se opira ob unije, veliko jačje. Socialistična stranka je s svojimi zastopniki, ki jih je imela v kongresu in v državnih legislaturah, že pokazala, kaj zmore, istotako v administraciji občin, in s sodelovanjem v strokovnih organizacijah. V boju za industrijski unionizem je s svojo taktiko dosegla veliko več, kakor pa S. L. P.

Socialistična stranka ne čaka na smrt kapitalizma, zato se trudi pridobiti ljudstvo, da ga čimprej strmoglavi. Kjerkoli se je delavstvo že naučilo misliti s svojo glavo, na pr. v Milwaukeeju, Readingu, Bridgeportu in v nekaterih drugih krajih, je socialistična stranka že zdaj politični faktor in zastopana v javnih uradih. Najboljša socialistična taktika je, da se soderugi udeležujejo v unijah in jih pridobije za socialistično ideologijo, kajti unije reprezentirajo industrijsko delavsko silo. Delavci, volite socialiste v odbore svojih unij in širite med člani socialistične liste, in posledica bodo boljše unije in močna socialistična stranka, ki bo v stanju zmagati za socializem.

Dopis soderužice Fradel iz Latrobe v Proletarcu z dne 28. nov. je razveselil. Ustanovitev socialističnega kluba je pozdraviti in prav tako ustanovitev učnega tečaja o socializmu, da bodo člani sposobni argumentirati zanj, ne pa, kakor ga nekaj naše mladine razume, ko ponuja agitatorjem kvoder "za delitev". Fantje s tem mislijo, da so iztuhtali nekaj zelo pametnega in da se na račun agitatorjev socializma "imenitno" norčujejo, pa izkazujejo le svojo duševno revščino in zaslepljenost.

Prizadetim to morda ne bo po volji, toda ne morem pomagati, kajti resnica v oči bode. Ako hočejo biti pametni, in če vztrajajo pri pljuvanju v iastno skledo vzle naukom socializma, je to njihova krivda in njihovo početje je v škodo njim in vsemu delavstvu. Ključem jim: Spreglejte, se je čas!

Tone Zornik.

Kadar kritizirate delovanje drugih, ali se kdaj vprašate, v čem ste vi boljši in vaše delo več vredno od drugih?

Mrtvilo, shod, zabava

Cleveland, O. — Pravijo, da je mrtvilo v našem klubu. Ni v njemu nič prave živahnosti, se pritožujejo. To bo morda res za one, ki niso aktivni. Kdor pa hoče sodelovati, si najde delo in zanj ni dolgčas. Čas hitro mineva, ker je agitacijskega in drugega dela v zvezi s klubom več ko preveč, samo delavcev primanjkuje. Socializem ne zraste čez noč. Saj tudi tisti, ki odpro banko, trgovino, obrt, delavnico, insurance kompanijo itd., ne postanejo že drugi dan kapitalisti. Nekateri ne dobe niti posmrtnine. V delavskem gibanju je treba vztrajnosti in potrpljenja.

Na dan datuma te številke Proletarca bomo imeli protestni shod proti prodajnemu davku (sales tax), ki nam ga usiljuje državna zbornica v Columbusu. Med govorniki bo tudi Matt Petrovich, ki bo pojasnil nakane za obdavčenje podpornih društev, katerih centrale so inkorporirane izven države Ohio. Če se jim namen posreči, bodo prizadeta društva SNPJ in druga društva slovenskih podpornih jedrot in zvez. S. N. P. J. ima v tej državi približno 11,000 članov. Shod bo v Slov. del. domu na Waterloo Rd. v sredo bo 8. zvečer.

V nedeljo 2. dec. bo plesna zabava kluba št. 49. Vršila se bo istotako v SDD na 15335 Waterloo Rd. v spodnji dvorani. Tudi za to prireditev je treba delati. In kdor dela, je gotovo živ soderug. Mrtvi ne delajo. Pričetek zabave bo ob 8. zvečer. Vstopnina bo kvoder. Vabljeni na zabavo so soderugi, somišljeniki in tudi nasprotniki vseh vrst — tisti namreč, ki se radi zabavajo. Vabljena sta tudi oba Gorenjca — Vinko Coff in Ivan Jontez. — Frank Barbič.

Klub št. 49

Collinwood, O. — Za tajnika kluba št. 49 je bil ponovno izvoljen A. Skapin, Fr. Barbič za organizatorja in soderužica R. Gorjanc za zapisnikarico.

Seje kluba se bodo v bodoče vršile vsak prvi četrtek v mesecu ob 7:30 zvečer v Slov. del. domu.

Skupna seja v Chicagu

V nedeljo 16. dec. ob 9. dop. bo v prostorih Spravedlnosti, 2536 S. Kedzie Ave. skupna seja članstva JSZ, čeških soderugov in drugih članov, ki žive v lawndalskem okrožju. Na dnevnem redu bo nominiranje ter volitve kandidatov in zadeve, zapopadene v predlogah soc. stranke za pojačanje našega gibanja.

Letna seja kluba št. 11

Bridgeport, O. — V nedeljo 16. dec. ob 9:30 dop. bo letna seja kluba št. 11. Na dnevnem redu volitve odbora, glasovanje o pravilih in za kandidate v eksekutivo JSZ. Ukreniti bo treba vse potrebno glede igre in veselice 29. dec., za katero je veliko zanimanja.

Dne 25. novembra sva s soderugom škofom posetila konferenco JSZ in Prosvetne matice v Moon Runu. Bila je uspešna.

Dne 29. nov. je bil tu na obisku Nace Zlemberger, ki je posetil priredbo društva št. 333 SNPJ v Blaine. — Jos. Snoy.

Iz Hibbinga, Minn.

Agitacija v tukajšnjih naselbinah za Proletarca in Prosveto je zelo težavna stvar, posebno za prvega. Marsikdo, ki mu ta dva lista priporočam, pravi, da je napreden in da se iz njih ne bi mogel česa naučiti.

Upam, da je spis v Ameriškem družinskem koledarju o Slovencih v Minnesoti zadel v živo in da nas čitateljem po Ameriki in v Jugoslaviji pravilno predstavlja. Koledar nestrno pričakujemo, ker smo svoje-časno brali naznanilo, da bodo v njemu opisane tudi naše naselbine.

Delavske razmere na zimo so pri nas še slabše kakor v poletju. — F. P.

Ali ste si Ameriški družinski koledar letnik 1935 že naročili? Stane 75c.

Klub št. 228, Pursglove, W. Va., reorganiziran

Iz Pursglove, W. Va., poročam John Gallon, da so reorganizirali klub št. 228 JSZ z 11. člani in članicami. V Pursglovu je bila pred leti močna postojanka naše zveze, toda vsled slabih razmer se je večina članov izselila in klub je prenehal. Toda socialistična ideja med ostalimi ni zamrla. Delovali so, da se klub zopet reorganizira. Končno so uspeli. Vsi izgledi kažejo, da se bo klub razvil v močno postojanko JSZ.

Bivši klub je imel par delnic zemljišča, katerega je bilo kupilo društvo SNPJ z namenom, da si postavijo svojo dvorano. Zemljišče je bilo nedavno prodano, in ker je prejšnji klub dobil svoj delež, so soderugi vpržali tajništvo Zveze, kam se naj pošlje dotični denar, kateri v smislu pravil spada Zvezi. Tajnik je sugeriral, naj somišljeniki klub reorganizirajo in tisti denar porabijo v propagandistične svrhe za klub in Zvezo. To so upoštevali in rezultat je obnovev kluba. Za začasnega tajnika je bil izvoljen John Gallon.

Tajništvo zveze čestita soderugom v Pursglovu na njihovem uspehu in upa, da bodo delovali z vso silo, tako da bo klub v resnici postal močna in agresivna postojanka našega pokreta.

Pred kratkem je poročal naš aglini organizator v vzhodnem Ohiju, s. J. Snoy, da so na delu za ustanovitev kluba tudi v Triadelphiji, W. Va.

Tudi tam se je pred leti nahajal klub, ki je razpadel iz istih vzrokov kot na Pursglovu. Pričakovati je, da bo akcija teh soderugov podvzela tudi soderuge v Triadelphiji.

Soderugi in somišljeniki, le vztrajno na delo za večjo in agilnejšo jugoslovansko socialistično zvezo!

Tajništvo JSZ.

Za So. Chicagu in Pullman

Odbor kluba št. 224 poziva članstvo na letno sejo, ki se bo vršila v soboto 15. dec. ob 8. zvečer pri s. Max Maroltu v So. Chicagu, 9637 Ewing Ave. Na dnevnem redu bodo volitve klubovega odbora, referendum o pravilih in druge važne zadeve.

Minulo je ravno leto, od kar je naš klub prenestel seje iz Pullmana v So. Chicagu v velikem upanju, da bo tu boljše napredoval. Kakor izkazujejo knjige, ki ne varajo, ni bilo uspeha, kakršnega sem pričakoval.

Soderugi, kaj mislite vi? Ali smo storili svojo dolžnost na pram klubu in Zvezi? Moje mnenje je, da vse premalo delujemo za svoj pokret.

Nedvomno je v tema naselbinah, marsikdo, ki je zavezan delavec. Vse te vabimo v klub, da se skupno bojujemo proti današnjemu gnilemu sistemu, kajti le delavstvo ima moč, da se lahko otrese te strašne more.

Peter Vrhovnik, tajnik.

Z Willarda, Wis.

V tej naselbini smo ustanovili socialistični klub s 14. člani. Njegova bodočnost je veliko odvisna od tajnika, ki je mladi John Jelerčić. Za agitacijo med mladino ima vso priložnost. Udeležuje se tudi v pevskem klubu.

Klub je pridružen k državnim organizaciji in k okrajni organizaciji v Clark Co., kjer se je vpisalo v stranko 54 članov v naselbinah Willarda, ki jo že omenjam prej, v Ripplinger in v Withee-Owen. Tajnik na Withee-Owen je Geo. Dukovan. Mike Krultz.

Rumunska vlada si je osvojila imovino komunistov

Koncem novembra je rumunska vlada izdala dekret, s katerim je razpustila vse komunistične organizacije in zaplenila njihovo imovino. Vlada je to storila baje zato, ker je prišlo na dan, da se mislijo komunisti polastiti oljnih polj.

Igra "Stevedore" v Chicagu

Drama Union v Chicagu bo predvajala skozi mesec dni znano socialno igro "Stevedore", ki sta jo spisala Paul Peters in George Sklar. Godi se med zamorskim delavci v pristanišču New Orleans. V New Yorku so jo igrali skozi dvajset tednov vsak dan.

Predstava te igre dne 1. januarja bo pod avspicijo socialistične stranke v Chicagu in prebitek gre v njen kampanjski fond za županske volitve. Čitatelje opozarjamo, da si rezervirajo 1. januarja za poset te predstave.

Film o Sovjetski Uniji v Chicagu

Dr. Chas. S. Bacon, predsednik Ameriškega-ruskega instituta, naznanja, da bo v petek 14. decembra zvečer kazal v Orchestra Hall slike iz raznih krajev sovjetske Unije, vključivši Sibirijo, Julien Bryan, ki je prepotoval skoro vso prostrano sovjetsko državo. K predvajanju slik bo predaval, da bodo udeleženci imeli toliko več užitka.

Prireditelji pišejo, da vsakdo, ki pokaže izresek tega naznanila v Proletarcu pri blagajni, dobi vstopnico kvoder ceneje.

Hitlerjeva propaganda za več porok je zalegla

V prvem letu Hitlerjevih naredb za pospeševanje porok jih je bilo 100,000 več kakor pa v letu prej. Vlada daje novoporočencem posojila in jim pomaga do stanovanj, ob enem jih urgira, da se naj porodni kontroli izognejo.

Rojstev je bilo v prvi polovici tega leta 86,500 več kakor v enaki dobi leto poprej.

Novi tajnik delavske stranke v Angliji

Na mesto prejšnjega tajnika angleške delavske stranke Arthur Hendersona je bil izvoljen James S. Middleton, dosedanji pomožni tajnik.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vašega kluba ni vključena, nam sporočite.

DECEMBER.

SHEBOYGAN, WIS. — Dramski odsek kluba JSZ vprizori v soboto 22. decembra zvečer veseligr "Slaba vest".

CLEVELAND, O. — Klub št. 49 JSZ priredi veselico s sporedom v nedeljo 23. decembra v Slovenskem delavskem domu, Waterloo Rd.

BRIDGEPORT, O. — Veselica iz dramski spored kluba št. 11 v soboto 29. dec. v društveni dvorani v Boyds-villu.

CHICAGO. — Silvestrova zabava kluba št. 1 v ponedeljek 31. decembra v dvorani SNPJ.

POWER POINT, O. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 27. januarja ob 10. dop.

FEBRUAR.

CHICAGO, ILL. — Predstava kluba št. 1 v nedeljo 3. februarja v dvorani CSFS.

CHICAGO, ILL. — Veselica kluba št. 16 na north side v soboto 23. februarja v Alfine Hall.

MAREC.

CHICAGO, ILL. — Prireditve v korist Proletarca v nedeljo 10. marca v dvorani SNPJ.

IMPERIAL, PA. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice četrto nedeljo v marcu.

APRIL.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 21. aprila koncert Save v dvorani SNPJ.

MILWAUKEE Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 549 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

John Metelko O. D.

Prešičemo oči in določimo očala 6417 St. Clair Avenue CLEVELAND, O.

THE DANGERS TO WORLD PEACE ARE GROWING

Almost everywhere the war clouds are threatening the world with a new catastrophe of universal destruction and slaughter.

"Over twenty years after the outbreak of the most terrible war that humanity has ever experienced," as stated one of the recent manifestoes of the Labor and Soc. International, "the world is again on the brink of the abyss. Under the influence of the crisis fever the Central European peoples, vanquished during the World War, have again allowed their forces which set the world on fire twenty years ago, in their criminal intention or criminal passivity, to seize power."

"Remember!"
"The three Empires of 1914 bear the enormous blood guilt of having caused the war. Imperialist antagonisms had prepared the ground; the armaments race had brought the decision nearer. The imperial council in Vienna then decided to make the violent attack in Sarajevo a pretext for striking. The Hohenzollern Kaiser urged Austria onwards, and the Czar made every attempt at a return to reason hopeless by mobilizing Russia. Thus, started by the three Empires and accelerated by imperialist forces in all countries, began the plunge into the abyss of four years of massacre."

"Hundreds of thousands of cripples maimed by the war, and millions of widows and orphans whom the war deprived of their breadwinners, are still alive; the world economic system is still in the throes of a terrible crisis for the nature of which the war and its immediate consequences are responsible — but already the same powers which burdened themselves with the intolerable responsibility for the World

War are triumphantly raising their heads. It is true that the Russian Revolution destroyed with Czarism the feudal and bourgeois forces which pressed for war in 1914. Germany however, is dominated by the blood-bespattered Swastika dictatorship, filled with a desire for retaliation, and by monopoly capitalism driven onwards by its insatiable thirst for new markets and new profits; Austria and Hungary are ruled by a feudal monarchist reaction, and Italy by a fascism, thirsting for plunder, which only a few months ago, during the national-fascist putsch in Austria, was on the point of starting a new war. The old war-mongers in Europe have arisen again and in fascism they have found their mounting-block.

"Worse still! Beyond the frontiers of Europe the sparks of a new war are glowing. Japanese imperialism has taken a new offensive, has conquered the three northeastern provinces of China, and united them into a

puppet state under its domination, and is arming itself for an attack upon the Soviet Union while constantly repeating its provocations. Imperialist forces in Germany and Poland are waiting for this moment in order to begin a war of plunder against the Soviet Union.

"Only the most energetic struggle against the imperialist and fascist forces can save Europe and the world from a new war. If the workers do not succeed in depriving fascism of its power before it has set Europe on fire once again, then Europe will be condemned to collapse in fire and blood. If Socialism does not succeed in keeping down the imperialist forces, a new world war will be inevitable.

"The struggle for peace and Socialism, for political self-determination for the working masses, and for social freedom, are thus merged in one. On the result of this struggle depends the fate of humanity!"

"YOU AND MACHINES"

A little pamphlet, You and Machines, by Prof. William F. Ogburn of the University of Chicago has been banned from the CCC camps. It was written especially for their use, but according to Robert Fechner, director of the CCC, it is "too gloomy." We have looked through the pamphlet ourselves. If it is gloomy it seems a lot less so than the machine environment from which the young men of the CCC have come. It is a calm discussion of the advantages and disorders produced in society by the introduction of machine production.

Surely Mr. Fechner cannot hope, that his young men have never listened to a radio, seen a movie, ridden in an automobile, tried to get a job in a mass-production factory. Perhaps the crux of the difficulty is a brief section where Prof. Ogburn points out that in the days of handicrafts, workers could own their own tools, but that the cost of machine

runs into the millions, that "a class of factory workers was created who sold their labor to the owners of machines. The owners of machines had wealth, while the workers had little." But does Mr. Fechner think his boys don't know this already?

—The New Republic.

Tip To The Jobless

Of course, the right to work is inalienable. Workers also have the right to vote themselves into prison camps.

Death's Alternative

"Youth is revolutionary, maturity conservative, senility reactionary," said Goethe, one of the wisest of the wise, and the same holds true of human destiny, where one they must eventually choose themselves with youth or die of senility.

—American Guardian.

SOCIALIST VICTIMS OF NAZIISM

A compilation of the political murders committed under the Nazi regime gives a total of about 630 deaths, including Social-Democrats, Communists, workers not belonging to any party, Jews, and individual cases of S. A. men in opposition to the party.

So far as can be ascertained, the list of the dead whose names are known includes well over 100 Social-Democrats. Simple minor officials, brutally slaughtered for their loyalty to the Socialist cause, and former members of the resistance and prominent leaders, have alike made the ultimate sacrifice for their convictions.

In spite of the incredible sacrifices that have to be endured, the Socialist movement is still alive in Germany. In the mass trials that have taken place in Dresden, Berlin, Brunswick and other places some of the accused have given proof of unexampled heroism. With the prospect of years of imprisonment before them they have never wavered in their faith in Socialism and have made no secret of their hostility to Fascism. The prosecuting attorneys regard this as an extreme "Marxist depravity" and demand sterner penalties in such cases.

—The New Leader.

Maybe education pays, but it wasn't the uneducated who got us into this mess.

HELP IT ALONG

The police, often against their will, for they are themselves working men, are ordered by their superior officers to beat up strikers. Then troops are called out, not to force the rebel capitalists to obey the law, but to break the strike and compel the workers to surrender their legal rights and return to work on such terms as the employers may dictate.

In defiance of law, those active in union leadership are discharged and blacklisted. In defiance of constitutional rights, workers' meetings are prohibited and peaceful assemblages are dispersed with tear gas and their speakers are put in jail.

The government commands — big business refuses to obey. Who runs the government?

You voted to give the wolves the management of the sheepfold. Don't be fool enough to do it again. Organize, both on the economic and the political field. Put your own representatives in the seats of power, and the army with a Socialist president as commander-in-chief, will be called upon if necessary, to protect you in your rights.

If you are a Socialist, become a party member and help to establish a classless society in which the extremes of rich and poor shall be dissolved into a happy condition in which all shall enjoy a full and plentiful

The real fight is between the philosophy and program of the new deal, if it can be said to have either, and the philosophy and program of Socialism.

There is nothing in common between the criticism of the new deal from such sources as the Republican party and the Liberty League and that which comes from Socialists. The former attack it because they seem to believe it is revolutionary; the Socialists because it is not.

The new deal is no revolution. Under it economic, political and social power reside exactly where they did before—in hands of the capitalist class of the nation. Wealth and power are even more concentrated since than before the new deal. The profits to big business have increased out of all proportion to the return to the wage

life. No fabulously rich, no suffering poor begging for a crust, but all partaking of a prosperity that is universal. This we can never get while we permit a few who own all the means of life to reign and rule over us; we must unite at the ballot box and throw the masters off our backs.

No capitalists contribute to the Socialist party campaign funds. To offset the press and radio broadcasts which, under capitalist control, give out misinformation purposely to create a blind prejudice against Socialism, we must depend on the small contributions of the poor to pay for the printing of leaflets and then have volunteer workers to distribute these and other literature.

There is no money to pay anyone for services rendered to the Socialist party but those who contribute their spare time do not feel they are working for nothing. When the industries become the property of all the people, used for the benefit of all, the small sacrifices now being made will be well repaid.

Join the Socialist party. Help organize and educate the misguided masses. Contribute your mite and your might. Subscribe for a good Socialist newspaper. Do your bit and reap your full reward in peace, plenty, security and happiness for yourself and your descendants forever.

Warm Stuff.

THE NEW DEAL IS NO REVOLUTION

By Charles Solomon

As a matter of fact, Sen. Wagner in his great concern recently to assure big business it had nothing to fear from the new deal, stated in his key note that 250 representative concerns have reported during the first half of this year a net return upon capital four times as great as during the first half of 1933.

Can the wage earners of the nation boast of similar results? Senator Wagner himself in the September number of The American Magazine stated that while the money income of the average full time worker is one-fourth larger since March, 1933, prices have risen even faster than wages, with the result that the worker buys even less with his increased wages.

New deal legislation has been substantially responsible for this rise in prices. The national industrial recovery act allowed big business to get together and fix and raise prices out of all proportion to increased income to the wage earners. The result has been a widening of the gap between the production and purchasing power. At least 11 million are jobless. Twenty millions depend on relief of one

kind or another for a livelihood. The workers, disillusioned with the promises of the new deal, are resorting increasingly to the strike to obtain for themselves a larger share of what labor produces.

We are in the fifth year of the worst depression in our history. Millions of manual skilled "white collar" workers, farmers, and members of professions, are unemployed. Some two million are idle in New York state alone. Millions are living as charity wards of private and public agencies. A vast army of our people have lost their homes and their savings of a lifetime. A new tragic class of permanently unemployed is forming. Hundreds of thousands of our youth are denied all opportunity and face the future without hope. Crime, suicide, slow starvation of children and adults and utter physical and mental demoralization are increasing evils in our national life.

The capitalist system, while yielding vast fortunes to the great owners of industry, has shown itself ever more incapable of guaranteeing even the minimum necessities of life to the masses. This system must go.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

Official election returns from Springfield report that the Socialist vote in Franklin County doubled over the 1932 elections. A good campaign was waged and a full ticket was placed in the field and that is one reason for the success according to the comrades of Franklin County. The important thing in addition to the votes is that both factions of miners, the U. M. W. of A. and the P. M. A. have been united in this contest for the Socialist candidates. The unity of these two warring groups is an achievement in itself and we hope others will follow the fine example set by Franklin County Socialists. There are other interesting developments in the Socialist vote such as, for instance, the failure of receiving one vote in Christian County, where Norman Thomas and Douglas Anderson were arrested a few months prior. We can just figure what had happened to our votes. They weren't counted, just as they weren't counted or else stolen elsewhere.

Many vital problems were discussed at the monthly meeting of the J. S. F. Executive Committee last Friday. Wholehearted endorsement of a campaign mapped out by our Pennsylvania comrades was voted. Chicago's Red Agitation month was sanctioned and other developments and tours were spoken of. Numerous communications showed of the renewed activity of our comrades and the formation of a new branch in W. Va. was cheerful news. Most of our next 45 days will be devoted to the disposal of our American Family Almanac which has just come off of the press and which helps us cover some of our yearly losses.

Comrade Josko Oven spoke before a fine crowd of unemployed Slovenes last Thursday night. It was the annual meeting of Slovene Local No. 61 C. W. C. U. The meeting was truly inspiring. Due to the effective work of some of our comrades this unemployed local is making rapid strides forward in organization and awakening. New officers were elected and committees named and the aforementioned address of Comrade Oven was the highlight of the whole thing. Our comrades are urged to participate in the work of the unemployed. With a proper alignment of workers unemployed as well as employed brought about thru proper leadership a mass movement of workers may yet be corralled to stop the onrush of fascism.

The State Executive Committee of the Illinois Socialist Party met last Saturday and Sunday in Chicago. A number of important problems were discussed. Perhaps the question of civil liberties in Illinois was of most importance although the matter of finances, municipal elections, lecture courses, labor and unemployed groups, etc., took up a good deal of

time. The same old story is repeated that because of lack of funds requests for organizers haven't been met. Many sections are ripe for organization so a special drive to the sustaining fund will be made. The committee issued a statement on the policy of locals forming independent or labor party tickets. Because of the insincerity of the various groups the Socialists have come out of all such labor party ploys, the worse. Hence, we do not want to encourage joint action unless there is a sincere desire and responsibility.

It looked like Yugoslavia was going to start another fuss like that which started the last world war and they are still going at it, as this is written, as if they do want to provoke another bloodbath. As quickly as the situation became tense the alignment of powers, large and small, was realized. Which means if war is feared it's not going to be only two minor insignificant powers. It's going to be the whole of Europe in flames again. The royalists insist on avenging the death of a king by massacring millions of men. To Socialists a king is worth less than a stray dog but to Royalists, millions must fall to uphold the high tradition of power and royalty. We hope that the people are spared of war but if war must come, we hope the workers will have sense enough to do with all the remaining kings what our predecessors have done to their kings. Into the ash-can with them.

In open defiance of democracy Mayor Kelly of Chicago is assisting the German Consul to raise money for some 300 Germans who will leave for the Saar to vote for German annexation in January. A few German votes may come in handy to Kelly in the spring mayoral elections. How I wish those going back to the Saar would be forced to stay there and to live under Hitler.

A Prize Statement

"I don't see why everybody is so excited," said fat, sleek J. P. Morgan as he got off the boat on his return from a pleasure trip to Europe.

BOTH ESSENTIAL

Industrial workers and agricultural workers must clasp hands and make common cause. Both are essential to the labor movement and to industrial emancipation. — Eugene V. Debs.

Hooverisms

Liberty—Not the American liberties of speech, press, religion, etc., but the liberty to starve.

Freedom—Freedom to exploit labor without interference.

Citizen—A man or woman who owns a large interest in a utility corporation.—The Wisconsin Leader.

Our Doings Here And There

By John Rak

Last week comrade Lotrich gave an excellent report on the literature sales made by his committee for the English Section of branch No. 1. Selling pamphlets and distributing leaflets is one of the most important tasks of every Socialist. It is the major plank in our educational program. It would be well for our young comrades in Detroit, Milwaukee, Cleveland and elsewhere to set up a literature committee now to plan for a wide distribution of leaflets for the coming year. We should also plan now a quota of work to be carried out during 1935. This work should include getting new members, subscribers to Proletarec and other Socialist newspapers, selling literature, planning debates or symposiums, soliciting contributions to the sustaining funds for Proletarec and J. S. F., and plan to hold at least 12 successful business meetings. If our English Sections, especially in Detroit, Cleveland, Milwaukee and Chicago decide on such a plan, maybe a contest could be arranged for which the winners would receive a valuable prize. Let's hear from others what they think about it.

Friday, December 14, will be the annual meeting of our English Section of branch No. 1. The election of officers for the coming year will take place and it is imperative that every member is present. Other important business matters will also have to be attended to. The meeting will be held at the office of Proletarec.

The next big affair of branch No. 1 is the New Year's Eve dance and party. It will be held Monday, December 31, at the SNPJ Hall. Admission tickets were sent to all members, who are urged to sell them to their friends. Johnny Kochevar's orchestra and Anthony Benchan's Harmony Boys will render good music for dancing. Admission tickets in advance are 40c. Secure them from branch members or at the office of Proletarec.

Orders are now being filled out for The American Family Almanac, our annual publication. Last year we had

an increase in sales over the previous year. We hope to be able to report the same results for this year. The book sells for 75c. If you haven't already done so, send for a bundle order and help circulate this book among your friends.

On another page of this issue is published a call for The Red Agitation Month which was adopted at the recent JSF conference for the Wisconsin and Northern Illinois district. In Chicago branch No. 1 has already taken action. Comrade Pogorelec, the organizer, has outlined the plans for work and members were assigned to different districts. The American Family Almanac, getting new subscribers and renewal subscriptions for Proletarec, and new members for the branch is being pushed in this drive. With the cooperation of every member, good results can be accomplished.

Our JSF branches and lodges affiliated with the Educational Bureau in Western Pennsylvania held a very successful conference recently. Plans for an agitational tour accompanied with a speaker were mapped out for the different districts. Comrade Terchel reports that this work will begin early in the Spring. The executive committee at its meeting last Friday assured them their fullest cooperation.

The announcement for our Play-Writing Contest, sponsored by the Educational Bureau has recently been published again. Let's hope that those talented to write plays are busy preparing their manuscripts. Good short plays and skits are scarce and much in demand. Try to write something that you think would be interesting for our stages.

Sunday, December 16, a joint membership meeting of all Socialist branches within the Lawndale district will be held at the office of Spravednost, 2536 S. Kedzie Ave., at 9 A. M. The importance of our future work for the Party necessitates that our members be present.

"GRAVEYARD STEW"

